

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101002/B/2019/36100138875574532

HONG KONG V MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOCH

Bakalárska práca

2019

Balázs Forgács

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

HONG KONG V MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOCH

Bakalárska práca

Študijný program:	Ekonómia a právo
Študijný odbor:	3.3.1 Národné hospodárstvo 3.4.1 Právo
Školiace stredisko:	Katedra medzinárodného práva a medzinárodných vzťahov Právnická fakulta UK
Vedúci bakalárskej práce:	JUDr. Daniel Bednár, PhD.

2019

Balázs Forgács

Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Balázs Forgács
Študijný program: ekonómia a právo (Medziodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.3.1 Národné hospodárstvo
3.4.1 Právo
Typ záverečnej práce: Bakalárska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Hong Kong v medzinárodných vzťahoch

Anotácia: Predmetom práce sú ekonomické a právne vzťahy medzi Hong Kongom a vybranými krajinami sveta, osobitne komparáciou postavenia Hong Kongu a Tchajwanu z pohľadu medzinárodných vzťahov. Z ekonomickej stránky práca rieši ekonomické systémy, medzinárodný obchod, makro a mikroekonomiku a bankové systémy. Z právneho hľadiska práca rozoberá medzinárodné zmluvy, medzinárodnú subjektivitu, právnu reguláciu obchodu a horizontálnu štruktúru štátu.

Vedúci: JUDr. Daniel Bednár, PhD.
Katedra: PF UK - Právnická fakulta UK
Vedúci katedry: Ing. Mgr. Ondrej Blažo, PhD.
Dátum zadania: 17.02.2018

Dátum schválenia: 19.04.2019

JUDr. Peter Lysina, PhD.
vedúci katedry

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že bakalársku prácu na tému „Hong Kong v medzinárodných vzťahoch“ som vypracoval samostatne a všetkú použitú literatúru som uviedol na príslušnom mieste.

V Bratislave, 2.5.2019

Balázs Forgács

POĎAKOVANIE

Chcel by som sa poďakovať môjmu školiťovi pánovi JUDr. Danielovi Bednárovi, PhD., za jeho odborné rady, konštruktívnu kritiku a za čas, ktorý mi venoval.

ABSTRAKT

FORGÁCS, Balázs. *Hong Kong v medzinárodných vzťahoch* [bakalárska práca]. Ekonomická univerzita v Bratislave a Univerzita Komenského v Bratislave, Národohospodárska fakulta a Právnická fakulta, Katedra medzinárodného práva a medzinárodných vzťahov. 2019.

Školiteľ: JUDr. Daniel Bednár, PhD., Katedra medzinárodného práva a medzinárodných vzťahov, Práv UK.

Bakalárska práca sa zaoberá s témou Hongkong v medzinárodných vzťahoch. Hongkong ako špeciálna administratívna oblasť Čínskej ľudovej republiky má zvláštne postavenie nielen v rámci Číny ale aj v celom svete. Práca je rozdelená do štyroch kapitol. Prvá kapitola je venovaná historickému vývoju ostrova a rozoberá aj to, prečo a ako došlo k odovzdávaniu územia do čínskej správy. Druhá kapitola opisuje súčasný právny stav, sústavu orgánov štátnej moci a vzťahy medzi nimi. Vymedzuje aj stav ľudských práv a slobôd. V tretej kapitole sa nachádza podrobnejšia analýza ekonomiky Hongkongu a jej ukazovateľov. Záverečná kapitola poukazuje na osobitné postavenie Hongkongu v medzinárodných vzťahoch a porovnáva ho s Taiwanom. Bakalárska práca prináša aktuálny a komplexný pohľad na Hongkong ako súčasť Čínskej ľudovej republiky.

Kľúčové slová: Hongkong, Čína, Taiwan, medzinárodné vzťahy, ekonomika, obchod, Základný zákon, špeciálna administratívna oblasť

ABSTRACT

FORGÁCS, Balázs. *Hong Kong in international relations* [Bachelor thesis]. University of Economics in Bratislava and Comenius University in Bratislava, Faculty of National Economy and Faculty of Law, Department of International Law and International Relations. 2019.

Supervisor: JUDr. Daniel Bednár, PhD., Department of International Law and International Relations, Faculty of Law, Comenius University.

The bachelor thesis deals with the topic of Hong Kong in International Relations. Hong Kong as a Special Administrative Region of the People's Republic of China has a special position not only within China but also worldwide. The work is divided into four chapters. The first chapter is devoted to the historical development of the island and also discusses why and how the territory was transferred to the Chinese administration. The second chapter describes the current legal situation, the system of state authorities and the relations between them. It also defines the state of human rights and freedoms. The third chapter contains a more detailed analysis of Hong Kong's economy and its indicators. The final chapter highlights Hong Kong's special position in international relations and compares it with Taiwan. The bachelor thesis brings an up-to-date and comprehensive view of Hong Kong as part of the People's Republic of China.

Keywords: Hong Kong, China, Taiwan, international relations, economy, trade, Basic Law, Special Administrative Region

PREDHOVOR

Témou mojej bakalárskej práce je Hongkong v medzinárodných vzťahoch. Danú tému som si vybral preto, lebo ma zaujal kontrast medzi kontinentálnou Čínou a Hongkongom, ktorý som mohol aj osobne zažiť. Bolo pre mňa nezvyčajné aj to, že v rámci jednej krajiny musíte prechádzať cez hranice, aby ste sa dostali zo socializmu do ázijského Londýna. Práve ten kontrast ma inšpiroval napísať túto bakalársku prácu.

Cieľom mojej práce je, aby som priblížil aktuálny stav a hlavne to, ako fungujú tieto dva systémy v rámci jednej krajiny. Tento stav rozoberáme z právneho aj z ekonomického hľadiska, pri ktorých analyzujeme aj špecifický vzťah Špeciálnej administratívnej oblasti Hongkongu a Čínskej ľudovej republiky. Z právneho hľadiska rozoberáme Základný zákon (Basic Law) Hongkongu a posvietime si aj na problematiku zásahov do ľudských práv a slobôd. Z ekonomického aspektu vysvetľujeme, prečo je Hongkong jeden z najväčších obchodných centier sveta a ako môže najslobodnejšia ekonomika sveta fungovať pod čínskou komunistickou diktatúrou. V poslednej rade vysvetlíme aj odlišnosti medzi Hongkongom a Taiwanom a prečo Taiwančania nechcú akceptovať podobné riešenie od Pekingu.

Prínosom mojej práce by malo byť vysvetlenie zvláštneho postavenia Hongkongu a fungovania jeho ekonomiky a politického systému.

V závere by som sa chcel poďakovať mojej rodine a všetkým, ktorí mi pri písaní pomohli, v neposlednom rade môjmu školiteľovi JUDr. Danielovi Bednárovi, PhD.

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 HISTÓRIA HONGKONGU	12
1.1 ÉRA IMPÉRIA A KOLÓNIE	12
1.2 VZNIK ČLR	15
1.3 MODERNÝ HONGKONG	17
2 PRÁVO V HONGKONGU	20
2.1 TEÓRIA „JEDNA KRAJINA, DVA SYSTÉMY“	20
2.2 ZÁKLADNÝ ZÁKON HONGKONGU (BASIC LAW).....	22
2.2.1 Ľudské práva a slobody	22
2.2.2 Vzťahy medzi ústrednými orgánmi ČLR a ŠAOHK.....	23
2.2.3 Sústava orgánov ŠAOHK.....	25
2.2.4 Hospodárstvo (Economy) v medziach Základného zákona	28
3 EKONOMIKA HONGKONGU.....	30
3.1 SEKTOR SLUŽIEB (SERVICES).....	32
3.1.1 Štyri kľúčové odvetvia (Four Key Industries).....	32
3.1.2 Ostatné vybrané odvetvia (Other Selected Industries).....	34
3.2 DANE A CLÁ	36
3.3 INDEXY HONGKONSKEJ EKONOMIKY	37
4 VZŤAHY SO ZAHRANIČÍM	40
4.1 ZAHRANIČNÝ OBCHOD A INVESTÍCIE.....	40
4.2 MEDZINÁRODNÉ DOHODY	43
4.2.1 Closer Economic Participation Agreement.....	43
4.3 TAIWAN A HONGKONG	44
ZÁVER.....	46
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	48

Zoznam ilustrácií a grafov

Graf 1: Vývoj HDP od roku 1997.....	31
Graf 2: Index ekonomickej slobody medzi vybranými krajinami za rok 2019.....	38
Graf 3: Rebríček Doing Business (vybrané krajiny) 2019.....	39
Graf 4: Zahraničný obchod Hongkongu od roku 2003 do 2018	41
Obrázok 1 Vzťahy medzi ústrednými orgánmi ČLR a ŠAOHK.....	24

Úvod

Motívom práce Hong Kong v medzinárodných vzťahoch je analyzovanie statusu Hongkongu ako Špeciálnej administratívnej oblasti Čínskej ľudovej republiky.

Cieľom práce je priblíženie vývoja a aktuálneho stavu oblasti pod teóriou „jedna krajina, dva systémy“. Vysvetlíme implementáciu tejto teórie na právny, politický a ekonomický systém. Komparujeme aj postavenie Hongkongu a Taiwanu.

V prvej kapitole priblížime historický vývoj ostrova Hongkong. Hongkong bola veľmi málo obývaná oblasť až do príchodu britských kolonistov, kedy sa stal centrom obchodu medzi Čínou a Európou. V 20. storočí sa Hongkong vyvíjal ďalej pod britskou správou, avšak pocítil dôsledky aj studenej vojny. V 80. rokoch Čínska ľudová republika požadovala od Britov, aby vrátili Hongkong Číne. Podľa ich dohody sa Hongkong stal Špeciálnou administratívnou oblasťou Čínskej ľudovej republiky v roku 1997. Čína sľúbila zachovanie kapitalistického režimu minimálne na 50 rokov.

V druhej kapitole rozoberáme Základný zákon Špeciálnej administratívnej oblasti Hongkongu. Tento dokument je právnym základom teórie „Jedna krajina, dva systémy“. Slúži kvázi ako „mini-ústava“ Hongkongu, ktorá zaručí vysokú mieru nezávislosti od ústredných orgánov ČĽR. Zaručuje ochranu súkromného vlastníctva ako aj základné ľudské práva a slobody. Zakazuje orgánom ČĽR, aby zasahovali do vnútorných záležitostí Hongkongu, ale niekedy toto ustanovenie čínska strana ignoruje. Je základom fungovania orgánov štátnej moci a ekonomiky.

V tretej kapitole analyzujeme hongkonskú ekonomiku ako celok. Priblížime vývoj základných ekonomických ukazovateľov, skúmame zdroj bohatstva ostrova. Rozoberáme terciárny sektor ako najväčšieho prispievateľa hongkonského HDP. Vysvetlíme prečo sa stal Hongkong najľahodnejšou ekonomikou sveta a prečo je atraktívny pre podnikateľov.

V poslednej kapitole sa pozrieme na Hongkong z globálneho hľadiska. Skúmame jeho spôsobilosť uzatvárať medzinárodné dohody a taktiež prečo sa niektoré dohody s ČĽR považujú za medzinárodné zmluvy. Komparujeme Hongkong a Taiwan, ich postavenie a prečo Taiwan nechce pristúpiť na dohodu s ČĽR.

Pri písaní práce sme čerpali hlavne z oficiálnych internetových zdrojov, odbornej literatúry a z normatívnych právnych aktov.

1 História Hongkongu

Územie dnešného Hongkongu sa rozprestiera na juhu Čínskej ľudovej republiky (ďalej len „ČLR“) v delte Perlovej rieky v Juhočínskom mori. Skladá sa z troch oddelených regiónov: samotný ostrov Hongkongu a patričné ostrovy, polostrov Kowloon¹ a tzv. Nové Teritória (New Territories). S rozlohou 1106 km² je porovnateľné s okresom Dunajská Streda.

1.1 Éra Impéria a kolónie

Podľa prvých písomností o území dnešného Hongkongu tu žili ľudia, ktorí sa zaoberali námorníctvom. Región bol osídlený zriedka, keďže nebol zaujímavý pre osadníkov kvôli pôde, ktorá bola kamenistá a neúrodná. Nová éra sa začala v 16. storočí, kedy portugalskí moreplavci dorazili do juhočínskych prístavov. V roku 1557 sa Portugalci dohodli s Čínou na nájme ostrova Macaa a začali rozvíjať obchodné vzťahy medzi Čínou a Európou. Na úspechoch portugalských obchodníkov sa chceli podieľať aj ostatné európske národy, ako napríklad Briti, ktorí boli významnými konzumentami čaju, hodvábu a ostatných čínskych produktov. Preto v roku 1600 bol kráľovskou listinou² založený štátny monopol s názvom Britská východoindická spoločnosť, ktorej cieľom bolo konkurovať Portugalsku a Holandsku pri obchodovaní s Východnou Áziou.

Briti sa stali jedným z najvýznamnejších obchodných partnerov Číny. V tom čase Imperiálna Čína mala zavedené rôzne reštrikcie na zahraničný obchod. Boli určené prístavy, kde mohli cudzie lode kotviť. Prvý z tých miest bol Kanton³, kde pôsobili tzv. Co-Hong obchodníci. Ich úlohou bolo sprostredkovať informácie medzi Číňanmi a cudzincami, keďže cudzinci mali zakázaný styk s domácim obyvateľstvom a vstup do miest. Briti tieto podmienky považovali za neuspokojivé, a preto chceli vybudovať stále miesto na obchodovanie s Čínou.

Kvôli sebestačnosti Imperiálnej Číny, obchodná bilancia medzi Čínou a Veľkou Britániou nebola vyrovnaná. V roku 1801 export čaju presiahol množstvo desaťtisíc ton, čo znamenalo hodnotu 3.665.000 anglických libier⁴. Táto obchodná bilancia bola veľmi nevýhodná pre Veľkú Britániu a hľadali nové možnosti na zvýšenie importu do Číny. Briti

¹ Polostrov Kowloon sa často nazýva aj Kau-Lung alebo Gaulung. Niektoré zdroje rozlišujú Kowloon od Nového Kowloonu (New Kowloon).

² SIVRAMKRISHNA, S. From merchant to merchant-ruler: A structure-conduct-performance perspective of the East India Company's history, 1600-1765. In: *Business History*. 2014, 56(5), s. 798 [cit. 2019-02-20].

³ Canton alebo Guangzhou

⁴ CAMERON, Nigel. *An Illustrated History of Hong Kong*, 1991, s. 8

začali importovať ópium do Číny, kde to bolo od roku 1799 zakázané. Kým v Európe ópium využívali hlavne na lekárske účely, v Číne sa to rozšírilo ako narkotikum. Britská východoindická spoločnosť zvýšila nelegálny import ópia do Číny cez Indiu a po zrušení sa monopoly aj ostatní obchodníci mohli podieľať na dovoze. V roku 1838 situácia bola až tak vážna, že 9 ľudí z 10-tich v Provincii Guangdong a Fujian bolo závislých na ópiu. Problém chcel vyriešiť vtedajší guvernér⁵ provincie Lin Zexu, ale jeho začiatkové pokusy boli neúspešné.

Lin Zexu preto zaviedol silné kontroly, blokoval obchod s cudzincami a konfiškoval ópiové zásoby obchodníkom, ktoré následne aj zničil. Tieto kroky miestodržiteľa vyvolali obrovský odpor, ktorý vyvrcholil až v Prvej ópiovej vojne. Výsledky jednotlivých bojov boli priaznivé pre Britov, počas vojny sa im podarilo obsadiť viacero dôležitých prístavov. Vojna sa nakoniec skončila výhrou Britskej armády. Oficiálnym koncom vojny bola Mierová zmluva z Nanjingu. Zmluva ukladala viaceré povinnosti čínskej strane: (1) Čína musela zaplatiť spolu 21 miliónov dolárov ako náhradu vzniknutej škody pri vojne, za zničené ópium a za ušlý zisk vzniknutý pri obchodovaní s Co-Hongmi. (2) Čína musela otvoriť pre slobodné obchodovanie päť čínskych prístavov a to v Xiamene, v Kantone, v Fuzhou, v Ningbo a v Shanghaji. (3) Čína musela postúpiť ostrov Hongkong Veľkej Británii.⁶

Ostrov Hongkong sa oficiálne stal kolóniou Veľkej Británie 29. Augusta 1842, deklaráciou Mierovej zmluvy z Nanjingu a prvým guvernérom sa stal Sir Henry Pottinger. Začala sa kolonizácia ostrova, ktorá by bola mohla priniesť príležitosti pre obchodníkov, avšak na druhej strane priniesla aj veľa problémov do života obyvateľov. Prvá sporná otázka sa týkala jurisdikcie. V doplnkovej mierovej zmluve z Humenu bola dohodnutá dualita právnych systémov na území Hongkongu, Čínsky občania podliehali právu Číny a Briti pod práva Veľkej Británie. Avšak realita sa odlišovala od dohody, a vyvolala konflikt medzi Čínou a Veľkou Britániou. Druhým najväčším problémom bol, že obchod nedosahoval predstavovanú úroveň. Tieto stále konflikty medzi Čínskou a Britskou vládou vyvrcholili až v Druhej ópiovej vojne. Vojna mala podobný priebeh aj dopad ako tá prvá, ale k Britským vojskám sa pripojili aj Francúzi a tiež vojská Spojených štátov. Ich cieľom bolo získať podobné privilégiá pri obchodovaní s Čínou ako mali Briti.

Vojnu by mala uzavrieť mierová zmluva z Tianjinu, avšak Čínska strana nesúhlasila s nevýhodnými podmienkami zmluvy, takže pokračovala v bojoch, ale neúspešne. Finálna mierová zmluva bola podpísaná v Pekingu a obsahovo bola veľmi

⁵ Alebo kráľovský miestodržiteľ

⁶ CAMERON, Nigel. *An Illustrated History of Hong Kong*, 1991, s. 30

podobná zmluva z Nanjingu. Nová dohoda ukladala povinnosť nahradiť škody, otvoriť nové prístavy a postúpiť Kowloon (len južnú časť, až ku Boundary Street).

Po vojne došlo k úplnej transformácii ekonomiky a začali sa sústreďovať hlavne na sekundárny a terciárny sektor. V šesťdesiatych rokoch 19. storočia začali vydávať lokálnu menu a v roku 1865 bol založený Hongkong and Shanghai Banking Corporation dnes známe ako HSBC⁷.

V roku 1898 Veľká Británia vyjedнала ďalšie územie, ktoré podľa dohody postúpila Čína na 99 rokov. Išlo o oblasť, ktoré bolo dvanásťkrát väčšie ako ostrov Hongkong. Touto dohodou získali tzv. New Territories a New Kowloon. Dôvodom tejto dohody bolo najmä zvyšovanie obranyschopnosti územia a získanie poľnohospodárskej pôdy, aby znižovali závislosť produkcie potravín od kontinentálnej Číny.

Hospodársky vývoj pokračoval. Vybudovali sa prvé železnice, nemocnice a školy. V rokoch 1911-1912 došlo v kontinentálnej Číne k zmene politického systému, čo viedlo k masívnej emigrácii čínskeho obyvateľstva do Hongkongu. Došlo k výraznému zvyšovaniu kriminality a výskytu chorôb. V roku 1935 nastala zmena monetárnej politiky. Zrušili strieborný štandard a nahradili ho fixným výmenným kurzom⁸. S týmto krokom vznikol Hongkonský dolár ako samotná mena.

Počas Prvej svetovej vojny Japonsko vyhlásil svoje nároky na čínske územie, čo aj v roku 1937 zrealizovalo. Následkom japonskej invázie na čínske územie a okupácia Kantonu bola masová migrácia z kontinentu na územia Hongkongu. Našťastie táto vojna mala len minimálny dopad na celý Hongkong. Po vypuknutí Druhej svetovej vojny sa ale situácia zmenila. Japonsko zaútočilo 7. decembra 1941 na americké Pearl Harbour a v tom istom čase aj na Hongkong⁹. Celé územie Hongkongu sa im podarilo obsadiť na Vianoce 1941.

Japonská okupácia mala veľmi negatívne dopady na život Hongkončanov. Ekonomika sa zrútila, mena stratila hodnotu a obyvatelia hladovali kvôli nedostatku potravín. Veľa ľudí ušlo do neďalekého Macaa, ktoré mali pod kontrolou neutrálni Portugalci. Japonská okupácia trvala tri roky a osem mesiacov a počas nej klesla populácia

⁷ HSBC. *Our history* [online]. [cit. 2019-02-22]. Dostupné na: <https://www.hsbc.com/who-we-are/our-history>

⁸ HONG KONG MONETARY AUTHORITY. *History of Hong Kong's Exchange Rate System*. [online]. [cit. 2019-02-22]. Dostupné na: <https://www.hkma.gov.hk/eng/key-functions/monetary-stability/history-hong-kongs-exchange-rate-system.shtml>

⁹ Podľa Hongkonského času to bolo už 8. decembra 1941

z 1,6 milióna na 600 tisíc¹⁰. Vrátiť sa k normálnemu chodu verejnej správy a ekonomiky vedeli až v roku 1946.

1.2 Vznik ČĽR

Mierové časy netrvali dlho, keďže v Číne vypukla občianska vojna medzi komunistami a nacionalistami. Táto vojna viedla k masovej imigrácii čínskej populácie do Hongkongu. Vojna sa skončila víťazstvom komunistickej strany pod vedením Mao Ce-tunga, ktorý 1. októbra 1949 vyhlásil vznik Čínskej ľudovej republiky¹¹. V polovici 50. rokov na území Hongkongu žilo už vyše 2,2 milióna ľudí, z ktorých bolo veľa nelegálne usídlených. Dôsledkom zmeny politického systému v ČĽR sa začala izolácia jej medzinárodného obchodného styku. V rokoch 1950 a 1951 boli uvalené embargá na ČĽR zo strany USA a OSN, kvôli jej zapojeniu sa do kórejskej vojny. Tieto embargá mali obrovský vplyv na hongkonskú ekonomiku, keďže veľká časť bola práve založená na tzv. entrepôt trade¹² s kontinentálnou Čínou. Vďaka embargám a zmenenej politickej situácie v kontinentálnej Číne došlo k transformácii hongkonskej ekonomiky. Začala sa industrializácia, zameraná hlavne na ľahký priemysel ako boli odevy a textil. Podnikatelia zo západu a hlavne zo Šanghaja presúvali svoje továrne a kapitál práve do Hongkongu, a to z viacerých dôvodov: (1) stabilná vláda; (2) dostatok kvalitnej pracovnej sily; (3) kvalitný sektor služieb, najmä v oblasti bankovníctva; (4) členstvo v tzv. sterling area; (5) uplatnenie zásady laissez-faire, čiže vláda nezasahovala do ekonomiky; (6) status slobodného prístavu.

Na konci 50. rokov vývoz textilu predstavoval viac ako 50 % z celkového exportu. Tento ekonomický vývoj bol iný ako v ostatných štátoch. Viac ako 90 % tovární zamestnávalo menej ako sto ľudí, čiže základom vývoja boli malé a stredné podniky. Rast imigrácie z kontinentálnej Číny priniesol nielen lacnú pracovnú silu, ale aj problémy spojené s bývaním. Preto hongkonská vláda začala s budovaním nájomných bytov, čím vlastne nepriamo zasahovala do ekonomiky, čo viedlo k nárastu cien nehnuteľností a tým aj nákladov na výrobu. Kvôli zvyšovaniu cien museli podnikatelia investovať do modernizácie výrobných strojov, aby udržali konkurencieschopnosť svojich výrobkov na svetových trhoch.

¹⁰ ENDACOTT, G. B. *A History of Hong Kong*. 1974. s. 303

¹¹ ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. *Chinese Civil War* [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/event/Chinese-Civil-War>

¹² Charakteristickým znakom entrepôt trade-u, že je založený na skladovaní. Zjednodušene Čína využívala Hongkong ako taký sklad, keďže práve Hongkong bol hlavným dodávateľom čínskej vlády.

Medzi 60. a 70. rokmi paralyzovali viaceré udalosti nielen hongkonskú ekonomiku ale aj celé spoločenstvo. V roku 1966 vypukla Veľká proletárska kultúrna revolúcia, počas ktorej líder Komunistickej strany Číny Mao Ce-tung, presadzoval svoje myšlienky a bojoval proti svojim nepriateľom. Kvôli prenasledovaniam a popravám, ktoré trvali viac ako desať rokov, sa zvýšil počet imigrantov na území Hongkongu. V tomto období prebiehala aj Vietnamská vojna, ktorá mala podobný vplyv na rastúci počet migrantov. Ekonomiku pritom hlavne brzdili ropné šoky, pritom sa im podarilo udržať priemerný ročný rast HDP od roku 1962 do 1973 na úrovni 6,5 %, a od 1976 do 1996 na úrovni 5,6 %.

Nová éra v čínsko-hongkonských vzťahoch sa začala až po smrti Mao Ce-tunga. Jeho nástupcom sa stal Deng Xiaoping v roku 1978. Síce nikdy nebol formálnym generálnym tajomníkom Komunistickej strany Číny, prezidentom alebo premiérom Čínskej ľudovej republiky, avšak bol hlavným vodcom, ktorý reálne vládol v krajine¹³. Na rozdiel od Maovej politiky presadzoval progresívnejšie myšlienky. Po kultúrnej revolúcii ekonomika ČĽR bola v zlom stave, preto boli potrebné reformy na oživenie ekonomiky. Pochopil, že na dosiahnutie úspechov Čína potrebuje technológie a investície zo západu, preto vyhlásil politiku otvorených dverí (tzv. „Open Door“ Policy)¹⁴. Tento koncept sa stal základom modernej čínskej ekonomiky, zapojil krajinu do medzinárodného obchodu. Nadviazal aj diplomatické vzťahy so Spojenými štátmi¹⁵. Pribudli aj nové možnosti pre hongkonskú ekonomiku. Kvôli rastúcim nákladom na výrobu (pracovná sila a nájom) začali podnikatelia presúvať svoje výroby na územie ČĽR, blízko ku hongkonským hraniciam, kde boli vytvorené tzv. špeciálne ekonomické zóny („Special Economic Zones“ alebo v skratke „SEZ“)¹⁶. V týchto SEZ centrálna pekinská vláda poskytovala daňové stimuly a voľnejšie pravidlá pre zahraničné podniky. V roku 1980 boli stanovené štyri také zóny a z toho dve (Šen-čen a Zhuhai) boli v susedstve Hongkongu a Macaa. Kvôli tomu celá hongkonská ekonomika sa preorientovala na terciárny sektor. Tým sa stala centrom komerčných a finančných služieb pre ČĽR. Fungovala tu aj druhá najväčšia ázijská burza cenných papierov.

¹³ GOODMAN, S.G. David. *Deng Xiaoping and the Chinese Revolution: A political biography*. London: Routledge, 1994. s. 1. ISBN 0-415-11253-2.

¹⁴ BBC NEWS. *Changing China in Depth: Open Door Policy* [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/in_depth/china_politics/key_people_events/html/8.stm

¹⁵ Podarilo mu vyrokovať, aby USA uznala ČĽR a jeho vládu ako jediné legítimnú na území Číny a vzájomne boli otvorené veľvyslanectvá v Pekingu a vo Washingtone.

¹⁶ SUNG, Yun-Wing. *The China-Hong Kong Connection: The Key to China's Open-Door Policy*. Cambridge: Cambridge University Press, 1991. s. 8. ISBN 0-521-38245-9.

Kvôli blížiacemu sa termínu ukončeniu doby nájmu, postavenie ostrova bolo viac a viac neisté. Podnikatelia sa obávali budúceho vývoja ekonomicko-politickej situácie pod centrálnou vládou ČĽR. Preto sa niektorí rozhodli premiestniť svoje spoločnosti do zahraničia a určitý počet obyvateľov aj emigrovalo do západných krajín. Frustrácia obyvateľov a obchodníkov bola až taká vážna, že to viedlo k tzv. Čiernej sobote (Black Saturday, 1983), kedy hongkonský dolár klesol na hladinu 9,6 HKD oproti jednému americkému doláru¹⁷. Preto vláda zaviedla fixný menový kurz viazaný na americký dolár. Tento kurz stanovili na 1 USD = 7,8 HKD¹⁸.

1.3 Moderný Hongkong

Rokovania medzi ČĽR a Spojeným kráľovstvom sa začali v roku 1982, kedy britská premiérka Margaret Thatcher bola na oficiálnej návšteve v ČĽR a dohodli sa na rokovaníach cez diplomatické kanály. Väčšina hongkonského obyvateľstva preferovala britskú správu pred čínskou a verili v predĺženie nájomnej doby. Podobný postoj mala aj britská strana. Keďže predmetom nájomnej zmluvy z roku 1898 boli len Nové Teritória, Britská vláda najprv dopytovala po pokračovaní nájmu, ale čínska strana to odmietla. Podľa ich názoru tie tri mierové zmluvy (z Nanjingu, z Pekingu a o Nových Teritóriách) boli neplatné, lebo postavenie zmluvných strán bolo nerovné, takže to považovali za okupáciu. Tým pádom prvá etapa rokovania bola neúspešná. Nakoniec v roku 1983 britská vláda ustúpila od svojich požiadaviek a deklarovala právo Číny na hongkonské územie. Ešte v júli v tomto roku sa začali rokovania o odovzdaní celého hongkonského územia pre čínsku správu. Výsledkom 22 stretnutí bola Čínsko-britská spoločná deklarácia (Sino-British Joint Declaration) s tromi prílohami, v čom sa Briti zaviazali odovzdať Hongkong pod čínsku správu, ak čínska strana zachová jeho suverenitu minimálne na 50 rokov. Preto Deng Xiaoping predstavil svoju teóriu známu ako „jedna krajina, dva systémy (One country, two systems)“, v čom garantoval, že Hongkong si môže zachovať svoj kapitalistický ekonomický systém, kým kontinentálna Čína naďalej bude mať centrálnu riadenú ekonomiku (socialistický ekonomický systém). Deklaráciu podpísali 19. decembra 1984 a termín odovzdania stanovili na 1. júla 1997¹⁹. Avšak podmienky deklarácie nikdy neboli konzultované

¹⁷ V roku 1978 za 1 USD dostali 4,6 HKD.

¹⁸ HONG KONG MONETARY AUTHORITY. *History of Hong Kong's Exchange Rate System*. [online]. [cit. 2019-02-22]. Dostupné na: <https://www.hkma.gov.hk/eng/key-functions/monetary-stability/history-hong-kongs-exchange-rate-system.shtml>

¹⁹ TAM WAI-CHU, Maria et al. *The Basic Law and Hong Kong: The 15th Anniversary of Reunification with the Motherland* [online]. s. 11-17. [cit. 2019-03-01]. Dostupné na: https://www.basiclaw.gov.hk/en/publications/book/15anniversary_reunification_ch1_2.pdf

s hongkonským obyvateľstvom, a preto aj vyvolali nepokoje. Vďaka podpísanej dohody sa ekonomika pomerne stabilizovala a postupne sa zvýšil aj rast HDP. V roku 1989 nezamestnanosť dosiahla minimálny rekord 1 %. Pokračovala aj transformácia ekonomiky z výroby na služby. Znížil sa počet pracujúcich vo výrobnom sektore a zvýšil sa v sektore služieb²⁰.

V podvečerných hodinách 31. júna 1997 sa začala slávnostná odovzdávacia ceremónia. Z budov postupne odstránili symboly Spojeného kráľovstva a nahradili znakom ČĽR a novým znakom Hongkongu. Britskí vojaci, policajti a úradníci pomaly opúšťali svoje pôsobiská. Presne o polnoci predstavitelia Spojeného kráľovstva (Princ Charles, posledný guvernér Hongkongu Chris Patten, premiér Tony Blair a ostatní predstavitelia) formálne odovzdali moc nad Hongkongom do rúk zástupcom ČĽR (premiérovi Li Pengovi a ostatným)²¹. Vznikla Špeciálna administratívna oblasť Čínskej ľudovej republiky Hongkong (Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China)²². Následne boli ustanovené nové orgány verejnej moci pre ŠAO Hongkong a uvoľnené miesta pomaly naplnili čínski reprezentanti armády a polície. Princ Charles a guvernér Chris Patten sa vyplavili z Hongkongu na lodi HMS Britannia. Avšak nie všetci sa radovali nad odovzdávaním, po Hongkongu sa konali protesty proti čínskej správe.

Ešte v tomto roku vypukla ázijská finančná kríza, ktorá výrazným spôsobom zasiahla ekonomiku nielen v Hongkongu, ale aj v ostatných tzv. ázijských tigroch. Zrútil sa trh s nehnuteľnosťami, čo u mnohých obyvateľov spôsobilo neschopnosť platiť svoje hypotéky. Tým pádom aj veľa bánk sa dostalo do platobnej neschopnosti. V nasledujúcich rokoch rapídne rástla nezamestnanosť a v roku 2003 sa dostala na historicky najvyššiu úroveň na 7,86 %-a. Priemerný rast HDP počas krízy bol len minimálny, ekonomika stagnovala. Ako jediný z ázijských tigrov, Hongkong udržal výmenný kurz s americkým dolárom a nedevalvoval sa.

Oživenie hospodárstva brzdila aj epidémia SARS²³, ktorá vypukla začiatkom roku 2003. V kontinentálnej Číne túto chorobu zaznamenali v roku 2002, avšak do Hongkongu ju priniesol lekár z provincie Guangdong, ktorý sa ubytoval v jednom hoteli. Keďže vírus sa prenáša priamym kontaktom, hotel bol ideálnym prostredím na šírenie vírusu. Ochorelo viac

²⁰ SCHENK, R. Catherine. *Economic History of Hong Kong* [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné na: <https://eh.net/encyclopedia/economic-history-of-hong-kong/>

²¹ Deng Xiaoping už nedomohol odovzdávaniu, keďže vo februári 1997 zomrel.

²² Ďalej len „SAR Hong Kong“, „ŠAO Hongkong“, „HKSAR“ alebo „ŠAOHK“.

²³ Ide o ťažký akútny syndróm dychovej nedostatočnosti.

ako 1700 ľudí a z toho zomrelo 253²⁴. Táto choroba zastavila obchodnú výmenu, mala negatívny vplyv na vývoj ekonomiky. Epidémia trvala až do 2003. Potom sa hospodárstvo znovu oživilo, rýchlym tempom sa začala budovať infraštruktúra a nehnuteľnosti.

²⁴ LEE, S. H. The SARS epidemic in Hong Kong. In: *Journal of Epidemiology & Community Health* [online]. 2003, **57**, s. 652-654. [cit. 2019-03-01]. Dostupné na: <https://jech.bmj.com/content/57/9/652>

2 Právo v Hongkongu

Ako už bolo spomínané, dnešný Hongkong je Špeciálnou administratívnou oblasťou Čínskej ľudovej republiky. Má garantovanú vysokú mieru autonómie od pekínskej Vlády. Na rozdiel od kontinentálnej Číny v Hongkongu je demokracia, sú rešpektované ľudské práva a slobody a funguje trhovú ekonomiku.

2.1 Teória „jedna krajina, dva systémy“

Aby sme vedeli pochopiť status qou Hongkongu, najprv si potrebujeme objasniť podstatu Xiaopingovej teórie „jedna krajina, dva systémy (One country, two systems)“. Po vzniku ČĽR, vodca krajiny Mao Ce-tung sa snažil jednotiť územie, kde žili Číňania (reunification with the Motherland). Primárne sa sústreďoval na oblasť Tibetu (a až potom na ostatné regióny ako Taiwan, Macao či Hongkong). Avšak si uvedomil, že nebude možné tie oblasti zriadiť do jednotného socialistického režimu. Táto jeho myšlienka sa prejavila najprv pri spornej okupácii Tibetského územia. Predstavitelia Tibetu a ČĽR podpísali kontroverznú tzv. 17-bodovú dohodu (17-Article Agreement), ktorú neskôr tibetská strana vyhlásila za neplatnú, keďže bola podpísaná pod vojenským nátlakom²⁵. Niektoré z týchto bodov tvorili kvázi základnú myšlienku teórie „jedna krajina, dva systémy“.

Neskoršie pri snahe reunifikácie s Taiwanom bolo predstavených Ye Jianying-om 9 princípov na riešenie Taiwanského problému na kongrese Komunistickej strany Číny. Ye Jianying-ove princípy tvorili základ pri rokovaní so Spojeným kráľovstvom o odovzdaní Hongkongu do čínskej správy. Následne tých 9 princípov aplikovateľných na Taiwan rozvinuli aj na situáciu Hongkongu a vytvorili tzv. „12 princípov“, ktoré sú nasledovné: „(1) Čínska vláda preberie moc nad Hongkongom 1. júla 1997. (2) Po prebratí suverenity nad Hongkongom, centrálna vláda zriadi špeciálnu administratívnu oblasť podľa článku 31 Ústavy ČĽR. ŠAO Hongkong bude priamo pod autoritou Ústrednej ľudovej vlády a bude užívať vysokú mieru autonómie. (3) ŠAO Hongkongu je udelená zákonodarná a súdna moc, vrátane konečného rozhodnutia. Zákony, nariadenia a ostatné záväzné právne akty, ktoré sú účinné, majú byť aj naďalej účinné bez zmeny. (4) Členmi vlády ŠAOHK môžu byť len obyvatelia Hongkongu. Hlavní funkcionári musia byť zvolení na voľbách a menovaní Ústrednou ľudovou vládou. Tí, ktorí boli aj predtým (počas britskej správy – pozn. autora)

²⁵ DEPARTMENT OF INFORMATION AND INTERNATIONAL RELATIONS, CENTRAL TIBETAN ADMINISTRATION. *Facts about the 17-Point "Agreement" Between Tibet and China* [online]. Dharamsala: DIIR Publications, 2014?. [cit. 2019-03-10]. Dostupné na: <https://tibet.net/wp-content/uploads/2014/10/FACTS-ABOUT-17-POINT-AGREEMENT..pdf>

zamestnaní vo verejnej správe a v polícii, majú byť aj naďalej. Občania Británie a ostatných krajín môžu byť zamestnaní ako radcovia vlády ŠAOHK. (5) Súčasný sociálny a ekonomický systém má zostať bez zmeny, ako aj životný štýl. Slobody, vrátane prejavu, tlače, zhromažďovania, združovania, cestovania, pohybu, korešpondencie a náboženského vyznania musia byť zabezpečené v ŠAOHK. Súkromný majetok, vlastníctvo podniku, právo na dedičstvo a zahraničné investície majú byť chránené zákonom. (6) ŠAOHK má byť zachovaný ako slobodný prístav a oddelené colné územie. (7) Má byť zachovaný aj status ŠAOHK ako finančné centrum. Jej medzinárodné devízové trhy, trh zlata, trh s cennými papiermi a trh s futures majú byť zachované. Má byť aj naďalej voľný pohyb kapitálu a Hongkonský dolár by mal zostať v obehu a byť voľne zameniteľný. (8) ŠAOHK má mať nezávislé financie; (9) ŠAOHK môže vytvoriť vzájomne prospešné ekonomické vzťahy so Spojeným kráľovstvom a jeho ekonomické záujmy by mali byť zohľadnené. (10) ŠAOHK si použitím mena Hongkong, Čína (Hong Kong, China) môže udržiavať a rozvíjať vlastné ekonomické a kultúrne vzťahy. Takisto si môže uzavrieť dohody so štátmi, regiónmi a s príslušnými organizáciami; (11) Za udržiavanie verejného poriadku je zodpovedná vláda ŠAOHK; (12) horeuvedené zásady musia byť Všečínskym zhromaždením ľudových zástupcov stanovené v Základnom zákone (Basic Law) ŠAOHK a zachované na 50 rokov.²⁶

Uvedené princípy zahrnuli aj do Čínsko-britskej spoločnej deklarácie, ktorá vlastne zaviazala ČĽR aby dodržala tieto zásady. Po podpise deklarácie, založili výbor pre kodifikáciu Základného zákona pre ŠAOHK. V komisii boli zástupcovia centrálnej vlády ČĽR ako aj osobnosti z Hongkongu. Finálne znenie Základného zákona prijala VZĽZ v roku 1990. Do Základného zákona boli implementované horeuvedené (12) princípy, podľa Xiapingovej teórie „jedna krajina, dva systémy“. Tento právny akt slúži ako taká „mini-ústava“ Hongkongu, ktorá garantuje právne postavenie Hongkongu podľa Článku 31 Ústavy ČĽR²⁷. Základný zákon vstúpil do účinnosti dňa 1. júla 1997, kedy britská správa postúpila Hongkong ČĽR. Cieľom teórie je zjednotenie čínskych oblastí do jedného unitárneho štátu so zachovaním ich rozličných zriadení. Toto tvrdenie je podložené aj preambulou a Článkom 1 Základného zákona, podľa ktorého „Špeciálna administratívna oblasť Hongkongu je neodcudziteľnou súčasťou Čínskej ľudovej republiky.“

²⁶ THE STATE COUNCIL INFORMATION OFFICE OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA. *The Practice of the "One Country, Two Systems" Policy in the Hong Kong Special Administrative Region* [online]. 2014. [cit. 2019-03-10]. Dostupné na:

<https://www.scio.gov.cn/zfbps/ndhf/2014/Document/1373163/1373163.htm> (preklad autora).

²⁷ *Constitution of the People's Republic of China, Article 31*. Dostupné na:

http://www npc.gov.cn/englishnpc/Constitution/2007-11/15/content_1372963.htm

2.2 Základný zákon Hongkongu (Basic Law)

Tak ako už bolo spomínané, základom celého systému je Základný zákon založený na teórii „jedna krajina, dva systémy“ (ďalej ako „Zákl.z.“), ktorý vymedzuje vysokú mieru autonómie a určí postavenie ŠAOHK voči centrálnej Pekinskej vláde. V článku 2 Základného zákona je ustanovené, že „Všečínske zhromaždenie ľudových zástupcov oprávňuje Špeciálnu administratívnu oblasť Hongkongu, aby uplatňovala vysoký stupeň autonómie a aby vykonávala výkonnú, zákonodarnú a nezávislú súdnu moc...“. Na základe tohto ustanovenia existuje na území Hongkongu trojdelenie moci s dominantnou pozíciou exekutívy, ktoré majú podľa Článku 3 vykonať permanentní rezidenti Hongkongu.

Dohodu o zachovaní kapitalistického systému a zákaz socialistického implementovali do článku 5 Základného zákona, kde je uvedená aj 50- ročná doba, počas ktorej je garantovaný uvedený status. Ďalej v I. kapitole Základného zákona (nazývaného ako všeobecné princípy) sú ustanovené symboly ŠAO (vlajka a znak), úradný jazyk (čínština a angličtina), kontinuita common law a zásada ochrany súkromného vlastníctva.

2.2.1 Ľudské práva a slobody

V kapitole III Základného zákona a v Zákone o základných právach (Bill of Rights Ordinance) sú komplexne upravené základné ľudské práva a slobody (ešte aj v čl. 6 Zákl.z., kde je vyjadrená zásada ochrany (súkromného) vlastníckeho práva). V uvedených zákonoch boli prebraté články Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Na rozdiel od ČLR, v Hongkongu tento dokument je platný, keďže ten ešte ratifikovalo Spojené kráľovstvo počas obdobia, kedy Hongkong patril pod Britániu. Podľa zásady kontinuity práva, čo je vyjadrené v čl. 8 a 160 Základného zákona, a podľa čl. 39 Základného zákona, kde je to výslovne uvedené, že pakt (implementovaný v zákone o základných právach) zostane záväzný pre Hongkong. V týchto zákonoch je stanovená vysoká úroveň ochrany ľudských práv a slobôd, avšak podľa posledných správ organizácie zaoberajúcej sa s ľudskými právami Human Rights Watch, ustanovené štandardy rapídne klesajú. Podľa organizácie, centrálna vláda má čoraz väčší vplyv na hongkonských predstaviteľov, ktorí sú pro-pekingsky orientovaní. Tieto negatívne zmeny vyvolávajú stúpajúci počet demonštrácií. Najväčšia vlna protestov bola v roku 2014, kedy do ulíc vyšlo státisíce ľudí. Hnutie dostalo názov „Umbrella movement“, keďže sa protestanti bránili dáždnikmi proti slzotvorným plynom. Demonštrovali proti plánovanej zmene volieb do hongkonskej exekutívy, podľa čoho by kandidátov mala najprv overiť centrálna vláda. Ľudia na uliciach požadovali slobodnú voľbu exekutívy, zníženie zásahov Pekingu do vnútorných záležitostí Hongkongu

a dodržanie teórie „jedna krajina, dva systémy“ podľa Čínsko-britskej spoločnej deklarácie. Protesty končili bez pozitívnych výsledkov. Volebná reforma zostala účinnou a zvyšovali sa kontroly nad médiami. Zatkli 955 osôb, ktoré boli spojené s Umbrella Movement, z ktorých deväť tento rok odsúdili na väzenie za rušenie verejného poriadku. Zahraničné vládne organizácie v reakciách na padnuté tresty, vyslovovali nespokojnosť so stavom a uvedením zásahov do základných ľudských práv. Taiwanská vláda preto uviedla, že na jednej strane ČĽR sa snaží dodržať teóriu „jedna krajina dva systémy“ ale na druhej strane dochádza k obmedzeniu samovlády a základných práv, preto Taiwančania nebudú oklamaní.

2.2.2 Vzťahy medzi ústrednými orgánmi ČĽR a ŠAOHK

II. kapitola Základného zákona ustanovuje základný právny rámec vzťahov medzi ústrednými orgánmi ČĽR a Hongkongom založenom na teórii JKDS²⁸. Keďže ŠAOHK disponuje vysokou mierou autonómie, oblasti riadené centrálnou vládou sú obmedzené. Avšak podľa ustanovení Zákl.z. si môžeme odvodiť fakt, že ŠAOHK podlieha priamo pod správu VZĽZ²⁹ (a následne aj pod správu centrálnej vlády podľa článku 12 Zákl.z.). Podľa autora Zhemim W. všetky právomoci ŠAO sú delegované ústrednými orgánmi ČĽR, a preto nie je možné, aby tie oblasti jednostranne vyhlásili nezávislosť³⁰. Pripomína aj fakt, že aj Zákl.z. bol vytvorený prostredníctvom VZĽZ, čiže všetky práva (a povinnosti) vyplývajúce z tohto zákona boli vlastne slobodným prejavom vôle VZĽZ, čím delegoval tie PaP na ŠAO-i.

Aj keď si Hongkong užíva vysokú mieru autonómie, v určitých veciach nemôže vykonávať moc. Podľa čl. 13 a 14 Zákl.z. Ústredná ľudová vláda³¹ je zodpovedná za zahraničné veci a obranu ŠAOHK. Týmto ustanovením sa aplikuje princíp „jedna krajina“ z teórie JKDS. Uvedené články vo všeobecnosti ponechajú centrálnej vláde riadiť zahraničné záležitosti Hongkongu, avšak nevylučujú, aby si samostatne riadil svoje medzinárodné vzťahy. V kapitole VII Zákl.z. presnejšie v článku 151 je povolené, aby ŠAOHK udržiaval a rozvíjal vzťahy s krajinami, regiónmi a s príslušnými organizáciami, len v príslušných oblastiach. V Zákl.z. sú taxatívne vymedzené oblasti, v ktorých Hongkong môže konať samostatne. Ide o oblasti ekonómie, obchodu, financie a meny, námorníctva, komunikácie, turizmu, kultúry a športu. V ďalších článkoch Zákl.z. udeľuje právo ŠAOHK,

²⁸ „Jedna krajina, dva systémy“

²⁹ Všečínske zhromaždenie ľudových zástupcov.

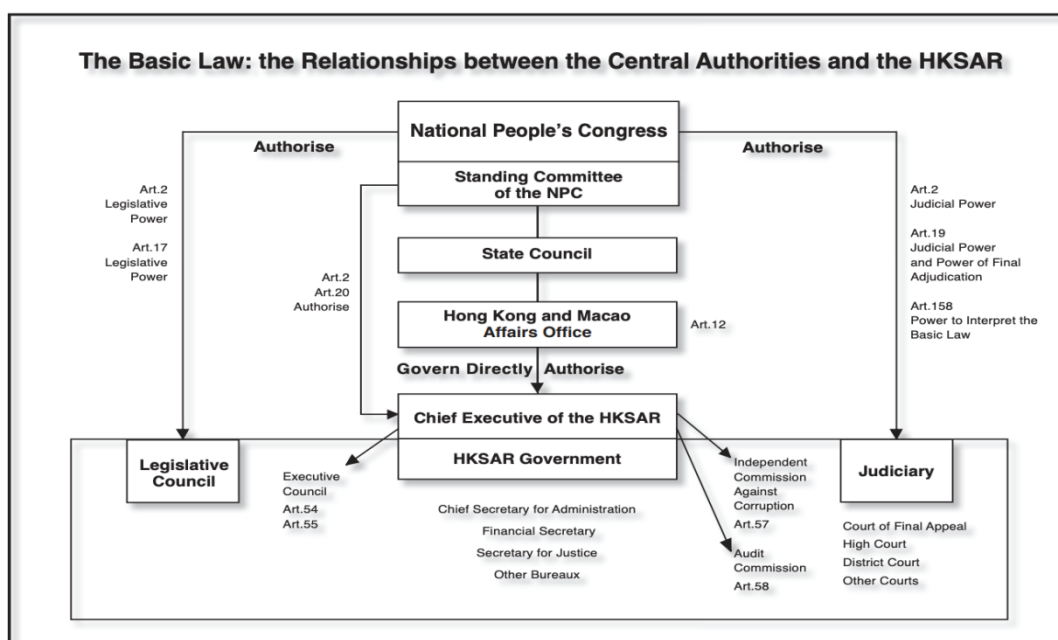
³⁰ ZHENMIN, Wang. *Relationship Between the Chinese Central Authorities and Regional Governments of Hong Kong and Macao: A Legal Perspective*. s. 139.

³¹ ÚĽV, centrálna vláda alebo Štátna rada.

aby jeho zástupcovia boli zaradení do delegácie ČĽR na medzinárodnej úrovni, hlavne ak tie rokovania môžu mať vplyv aj na región.

V ďalších článkoch kapitoly II. Zákl.z. je vymedzené, že na území Hongkongu neplatia zákony prijaté na národnej úrovni, okrem tých, ktoré sú vymedzené v Prílohe III. (Annex III.) Zákl.z. V súvislosti s uvedeným ustanovením platí, že na území Hongkongu sú účinné len tie zákony, ktoré boli prijaté pred rokom 1997 alebo po založení ŠAO, zákonodarnou mocou ŠAOHK. Podľa článku 17 Zákl.z. ŠAOHK ustanoví legislatívny orgán, ktorý zodpovedá za svoju činnosť Stálemu výboru VZĽZ. Ďalej je ustanovené, že Hongkonské súdy majú rozhodovať v medziach zákonov platných na území Hongkongu a nesmú zasahovať do národných zákonov.

Obrázok 1 Vzťahy medzi ústrednými orgánmi ČĽR a ŠAOHK

Zdroj: https://www.basiclaw.gov.hk/en/publications/book/15anniversary_reunification_ch2_1.pdf

V článku 20 Zákl.z. je uvedené, že ústredné orgány ČĽR (konkrétne: VZĽZ, Stály výbor VZĽZ a ÚĽV) môžu udeliť ŠAOHK ďalšie právomoci nad ustanovenia Základného zákona. Avšak tu narazíme na problematiku rovnosti ÚĽV a ŠAOHK. Podľa už spomínaného autora Zhemim W., Štátna rada riadi len tie oblasti týkajúce sa Hongkongu, ktoré nie sú zverené ŠAO-i v Základnom zákone. Toto tvrdenie je podložené aj prvým odsekom 1 článku 22 Zákl.z, podľa čoho útvary ÚĽV (ministerstvá) nemôžu zasahovať do záležitostí Hongkongu, ktoré mu zveril Základný zákon. Takisto je potrebné vyžiadať súhlas od ŠAOHK, ak jeden z útvarov ÚĽV chce zriadiť pobočku na území Hongkongu. Podľa Zhemima rovnosť dochádza len na úrovni útvarov Štátnej rady, čiže priamo ÚĽV-e

zodpovedá len šéf hongkonskej administratívy (nie celá administratíva). Posledný článok kapitoly ukladá povinnosť Hongkongu, aby prijímal také zákony, ktoré zakazujú akýkoľvek čin zrady, odtrhnutia, poburovania a zvrhnutia proti ÚĽV, krádež štátnych tajomstiev, zahraničným politickým organizáciám vykonávať politickú aktivitu a regionálnym organizáciám naviazať vzťahy so zahraničnými politickými organizáciami. V roku 2000 bol založený aj Styčný úrad Ústrednej ľudovej vlády v ŠAOHK (Liaison Office), ktorý má „na starosti“ vzťahy medzi ÚĽV a Hongkongom, avšak nikdy neboli zákonom vymedzené jeho presné úlohy. Podľa mnohých ľudí, práve prostredníctvom tohto úradu presadzuje ÚĽV svoju vôľu vo vnútorných záležitostiach Hongkongu. V tomto duchu sa nesmie zabudnúť na fakt, že ČĽR je stále socialistickou krajinou, kde dominantné postavenie má Komunistická strana Číny.

2.2.3 Sústava orgánov ŠAOHK

Ako už bolo spomenuté, na území Hongkongu je aplikovateľná podľa Zákł.z. vlastná sústava orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej. Ich organizácia je uvedená v kapitole IV Základného zákona. Do sústavy orgánov zaraďujeme tieto hlavné inštitúcie: šéf hongkonskej administratívy (Chief Executive), Výkonná rada, Legislatívna rada, Rady dištriktov a súdy. Dominantné postavenie má exekutíva.

2.2.3.1 Šéf hongkonskej administratívy (Chief Executive)

Inštitút šéfa hongkonskej administratívy (Chief Executive)³² je upravený v článkoch 43 až 58 Zákł.z. Funkciu CE vykonáva pani Carrie Lam od roku 2017, ktorá je prvou ženou na tomto poste. CE je vlastne najvyšším predstaviteľom ŠAOHK, ktorý priamo zodpovedá samotnej ÚĽV a celej ŠAOHK (čl. 43). „Je zodpovedný za: (1) vedenie exekutívy; (2) implementáciu Základného zákona a ostatných zákonov platných na území ŠAOHK; (3) podpisovanie a zverejňovanie zákonov, ktoré schválila Legislatívna rada; (4) určenie politiky vlády a vydávanie nariadení vlády; (5) nomináciu nasl. hlavných úradníkov³³: tajomníkov a zástupcov tajomníkov úradov (departmentov, ministerstiev, útvarov), riaditeľov kancelárií, komisára proti korupcii, riaditeľa auditu, policajného komisára, riaditeľa úradu pre imigráciu a komisára colnej a daňovej správy. Takisto môže namietat ÚĽV ich odvolanie; (6) menovanie a odvolanie sudcov všetkých inštancií; (7) menovanie a odvolanie ostatných verejných činiteľov; (8) implementovanie smerníc ÚĽV v súlade so Zákł.z.; (9) riadenie zahraničných vzťahov, ktoré ma zverené ŠAOHK a ktoré mu zverili

³² Ďalej len „CE“

³³ Principal officials

ústredné orgány; (10) schválenie postúpenia návrhov týkajúcich sa príjmov alebo výdavkov na Legislatívnu radu; (11) rozhodnutie, ktoré z verejných činiteľov musí svedčiť alebo poskytnúť dôkazy pre Legislatívnu radu; (12) udelenie amnestií alebo za zmenu trestov odsúdeným za trestné činy; (13) vybavenie petícií a sťažností.“³⁴

Z uvedených ustanovení vyplýva, že CE má zverené vysoké právomoci voči všetkým orgánom pôsobiacim na území ŠAOHK. Môžeme si vyvodit' aj fakt, že funkcia CE je kvázi spojenie funkcie premiéra a prezidenta v podmienkach Slovenskej republiky. Z časti „premiér“ CE vedie výkonnú moc, predseduje Výkonnej rade, má zákonodarnú iniciatívu, je zodpovedný za vykonávanie zákonov a nominuje hlavných úradníkov. Právomoci CE ako z časti „prezidenta“ sú vyjadrené aj v ďalších článkoch Zákł.z.. z tejto časti má právo nielen podpisovať zákony, ale aj udeliť amnestiu, menovať a odvolávať sudcov a v určitých podmienkach rozpustiť Legislatívnu radu (čl. 50 Zákł.z.- ak Leg. rada aj druhýkrát odmietne prijať zákon navrhovaný vládou, alebo ak CE aj druhýkrát odmietne podpísať zákon prijatý Leg. radou. Za jedno funkčné obdobie tak môže urobiť len raz.). V článku 52 Zákł.z. sú uvedené okolnosti, kedy CE musí odstúpiť z funkcie.

Podľa článku 45 Zákł.z., CE má byť zvolený prostredníctvom volieb na 5 rokov (avšak jednu osobu maximálne na dve volebné obdobia), v súlade so zásadami všeobecného volebného práva a demokratickými postupmi. Presný proces zvolenia CE upravuje dodatok č. 1 k Zákł.z. Podľa platných právnych predpisov (vrátane kritizovanej volebnej reformy z roku 2014) kandidáti musia mať aspoň 40 rokov, byť občanom ČĽR a riadnym rezidentom Hongkongu nepretržite po dobu 20 rokov. Súčasne musia získať minimálne 150 podpisov od členov volebnej komisie (Electoral Committee), aby sa mohli uchádzať na post CE, pričom každý člen volebnej komisie môže podporovať iba jedného z kandidátov. Volebná komisia má 1 200 členov, ktorí reprezentujú viaceré záujmové skupiny ľudí. Delí sa na štyri sektory a každý z nich môže delegovať 300 členov. Tieto sektory sú: (1) obchodný, výrobný a finančný sektor; (2) sektor profesií; (3) sektor práce, náboženstva, sociálnych vecí a ostatné; (4) členovia Legislatívnej rady, reprezentanti členov dištriktých rád, reprezentanti Heung Yee Kuk³⁵, poslanci VZLZ za Hongkong a reprezentanti Národnej rady Čínskej ľudovej politickej konzultačnej konferencie. Volebná komisia volí z uchádzačov víťaza absolútnou väčšinou (čiže minimálne 601 hlasov). Zvoleného kandidáta následne vymenuje ÚĽV. Podľa tých skutočností môžeme sformulovať tvrdenie, že CE nevolia priamo obyvatelia Hongkongu na voľbách, kde sú hlasy rovnocenné. Podľa štatistiky v roku

³⁴ Článok 48 Zákł.z. (preklad autora)

³⁵ Reprezentujú záujem Nových teritórií.

2016 bolo registrovaných len vyše 246 000 voličov³⁶, ktorí mohli voliť zástupcov do sektorov Volebnej rady. To predstavuje vôľu cca. 3,3 %-a obyvateľstva Hongkongu. Môžeme si privlastniť tvrdenie, že CE volia len uprednostňované skupiny ľudí.

Podľa čl. 54 Zákl.z. Výkonná rada „asistuje CE pri tvorbe politiky“. CE vymenuje členov Výkonnej rady, ktorí sú najvyšší úradníci, niektorí členovia Legislatívnej rady a iní verejní činitelia. Výkonná rada je len poradným orgánom CE, avšak návrhy by mal konzultovať s Výkonnou radou. Stanoviská VR sú nezáväzné pre CE, ak ich neprijme musí to odôvodniť.

V ďalšom článku je ustanovené, že výkonná moc nad Hongkongom patrí Vláde ŠAOHK, ktorej predseduje CE. Sú aj taxatívne vymedzené orgány, ktoré musí vláda obligatórne zriadiť: Úrad vlády (Department of Administration), Ministerstvo financií (Department of Finance) a Ministerstvo spravodlivosti (Department of Justice). Musia zriadiť ešte aj kancelárie, oddelenia a komisie, ale tie nie sú konkrétne vymedzené. Všetky orgány výkonnej moci zodpovedajú CE.

2.2.3.2 Legislatívna rada (Legislative Council)

Zákonodarnú moc upravuje Zákl.z. v článkoch 66 až 79, kde ustanovuje jednokomorovú Legislatívnu radu³⁷ ako jeho vykonávateľa. Zvláštnosťou úpravy Zákl.z. je, že povoľuje, aby za poslanca bolo možné zvoliť aj osobu, ktorá nemá občianstvo ČĽR, ale je riadnym rezidentom Hongkongu. LegCo má 70 poslancov, ktorí sú zvolení na 4 roky. Jej právomoci vymedzuje Zákl.z. v článku 73: (1) prijať, zrušiť a zmeniť zákony; (2) preveriť a prijať rozpočty predkladané vládou; (3) schvaľovať dane a verejné výdavky; (4) prediskutovať politiku CE; (5) klásť otázky vláde; (6) diskutovať o otázkach verejného záujmu; (7) schvaľovať menovanie a odvolávanie sudcov najvyššej inštancie (Court of Final Appeal) a predsedu Najvyššieho súdu (High Court); (8) prijať a vybaviť sťažnosti od rezidentov Hongkongu; (9) prikazovať zriadenie nezávislej vyšetrovacej komisie, ak sa CE dopustí vážneho porušenia zákona. Ak komisia potvrdí porušenie zákona CE-m, 2/3-ovou väčšinou prijme návrh o obvinení a to doručí ÚĽV-e; (10) predvolať verejných činiteľov aby podali vysvetlenia.

Zloženie LegCo je podobné ako pri Volebnej rade. Len 35 (polovica) poslancov je zvolených priamo obyvateľmi Hongkongu, na základe územného členenia. Každý územný

³⁶ VOTER REGISTRATION, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Voter Registration Statistics: Election Committee Subsector* [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné na: <https://www.voterregistration.gov.hk/eng/statistic20165.html>

³⁷ Ďalej len „LegCo“

celok deleguje 5 až 9 poslancov, ktorí sú zvolení priamo obyvateľmi. Druhá polovica poslancov je delegovaná 29 záujmovými skupinami. Predsedom LegCo je prezident, ktorý je zvolený z poslancov LegCo. Jeho práva a povinnosti sú podobné predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky.

2.2.4 Hospodárstvo (Economy) v medziach Základného zákona

Základný zákon v samostatnej (V.) kapitole rieši otázky týkajúce sa hospodárstva regiónu. Vymedzuje základný právny rámec fungovania hospodárstva. Základné princípy sú ustanovené v článkoch 5 a 6 Zákl.z.. Tými princípmi sú, že na území ŠAOHK sa aplikuje trhový kapitalistický systém hospodárstva a v súvislosti tým je zaručená ochrana (súkromného) vlastníctva. Na článok 6 Zákl.z. nadväzuje článok 105, kde je bližšia špecifikácia ochrany vlastníckeho práva. Rozlišuje fyzické (individuals) a právnické osoby (legal persons) a priznáva ochranu aj vlastníctvu spoločnosti a zahraničným investíciám. Stanovuje vlastné financie a zákaz zásahov centrálnej vlády. ÚLV takisto nemôže vyrubovať dane na území ŠAOHK, keďže Zákl.z. mu priznáva vlastný daňový systém. Pri zostavení návrhu rozpočtu, vláda Hongkongu má sledovať princípy, aby výdavky nepresiahli príjmy, snaží sa o dosiahnutie fiškálnej rovnováhy, zabraňuje deficitu a prispôsobuje rozpočet rastu HDP. Vláda ŠAOHK musí prijať také opatrenia, aby Hongkong udržal status medzinárodného finančného centra. Ďalej ukladá povinnosť vláde prijať zákony, ktorými stanoví finančný a monetárny systém regiónu, avšak musí chrániť voľný chod finančných trhov a obchodov.

V článkoch 111 až 113 Zákl.z. je vymedzený menový systém ŠAOHK. Zákonným platidlom je hongkonský dolár (HKD), ktorý vydáva hongkonská vláda. Mena musí byť na 100 % krytá rezervným fondom a podrobnosti ustanoví zákon. Hongkonská vláda môže poveriť banky vydávaním HKD. V súčasnosti emitujú HKD tri komerčné banky, ktoré sú nasledujúce: The Hongkong and Shanghai Banking Corporation Limited (HSBC), Bank of China (Hong Kong) Limited, Standard Chartered Bank (Hong Kong) Limited. Dohľad nad menou vykonáva Menový úrad Hongkongu (Hong Kong Monetary Authority – HKMA), ktorý bol zriadený hongkonskou vládou a slúži ako národná banka. Ako to už bolo spomenuté HKD má fixný menový kurz viazaný na americký dolár (1 USD = 7,8 HKD). Základný zákon zaručuje voľnú zameniteľnosť a voľnosť pohybu kapitálu v rámci a mimo ŠAOHK.

Ďalej sa určuje, že ŠAOHK je samostatným colným územím, a všetky záležitosti týkajúce sa exportu a importu reguluje vláda Hongkongu. Vláda takisto má vytvoriť také

legálne a ekonomické prostredie, ktoré by podporovalo investície, technologický vývoj a rozvoj nových priemyselných odvetví.

Tretia a štvrtá časť piatej kapitoly Zákł.z. upravuje lodnú a leteckú dopravu. ŠAOHK si môže regulovať uvedené odvetvia, musí sa však snažiť o zachovanie statusu centra leteckej a námornej dopravy. Zvláštnosťou tejto úpravy je, že sa aplikujú Čínske značky štátnej príslušnosti lietadiel s dodatkom písmena „H“ (vo forme „B-H“, vo vnútrozemí Číny sa aplikuje značka štátnej príslušnosti len písmeno „B-“). V týchto častiach už môžeme vidieť zvýšený vplyv ČĽV, keďže pri viacerých záležitostiach Hongkonská vláda potrebuje povolenie od centrálnej vlády.

Ostatné odvetvia života (školsťvo, veda, kultúra, šport, náboženstvo, práca a sociálne služby) sú regulované v kapitole 6, nad ktorými má ŠAOHK plnú autonómiu.

3 Ekonomika Hongkongu

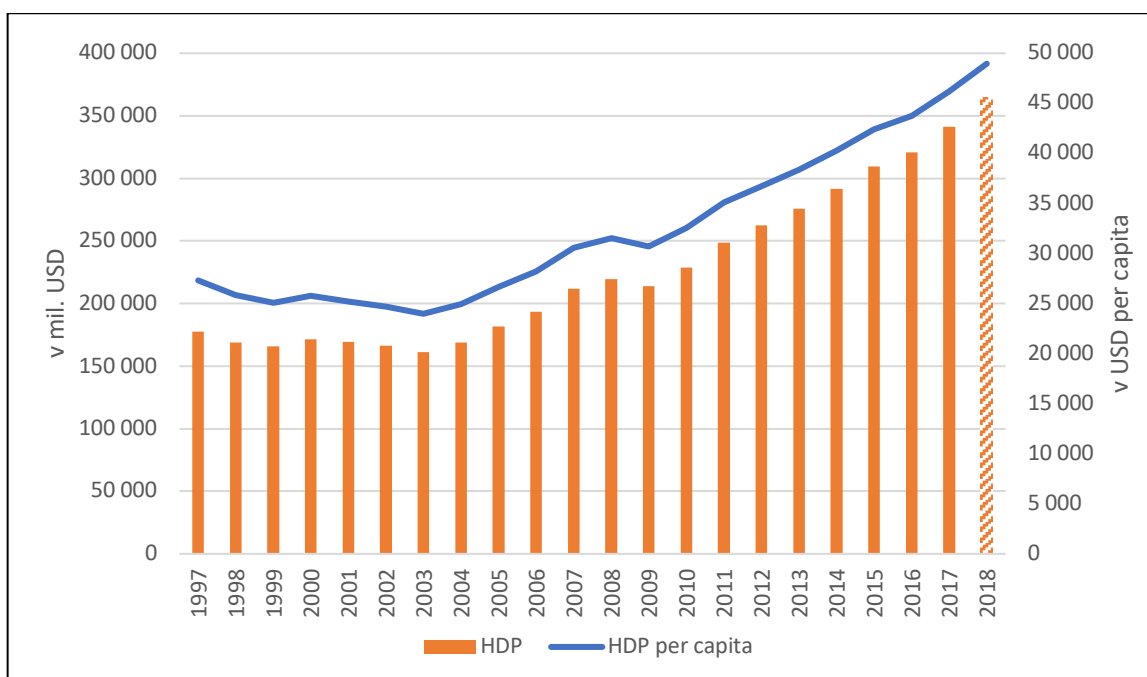
Tak ako už bolo spomenuté v prvej kapitole, súčasná štruktúra ekonomiky je veľmi odlišná od štruktúry ekonomiky v predchádzajúcom storočí. Od výroby lacného textilu a elektroniky sa preorientovali na služby, hlavne na poskytovanie finančných a bankových služieb. Vďaka jeho polohe dôležitú úlohu hrá aj zahraničný obchod. Dnes Hongkong predstavuje jeden z najdôležitejších a najdynamickejších ekonomík sveta.

Hlavné faktory, ktoré ovplyvnili ekonomiku Hongkongu: (1) poloha, keďže leží v delte Perlovej rieky, poskytuje prístupnosť ostatným ázijským tigrom a na kontinent; (2) trhová politika *laissez-faire*, hongkonská vláda zasahuje len minimálne do ekonomiky a poskytuje rovnosť medzi domácimi a zahraničnými spoločnosťami; (3) členstvo v Medzinárodnej obchodnej organizácii (WTO); (4) Dohoda o bližšej ekonomickej spolupráci s ČĽR; (5) status slobodného prístavu - bezcolný režim; (6) vysoko-kvalitné verejné služby, primárne dobre fungujúca infraštruktúra. Tieto faktory viedli k tomu, aby sa z Hongkongu stala jedna z najdôležitejších finančných a bankových centier sveta.

V prvom rade skúmame HDP Hongkongu ako jeden z najdôležitejších ekonomických ukazovateľov. V roku 2017 HDP Hongkongu v bežných cenách bol na úrovni 341 449,34 miliónov USD, čo predstavuje 33. najvyššie HDP na svete. V prepočte na jedného obyvateľa to vychádza na 46 193,6 USD per capita, čo je 16. najvyššie na svete. Predpokladom na rok 2018 je 364 800 mil. USD, čo vychádza na obyvateľa 48 958 USD per capita³⁸. Na nasledujúcom grafe č. 1 znázorníme vývoj HDP v bežných cenách v USD. Ako je to uvedené po roku 1997 zasiahla ekonomiku už spomínaná ázijská finančná kríza a potom aj epidémia SARS, po ktorej už začala ekonomika rásť. V roku 2009 globálna finančná a ekonomická kríza nepriamo zasiahla aj Hongkong, avšak dopad nebol drastický. Podľa týchto skutočností môžeme vyvodiť fakt, že ekonomika Hongkongu je závislá od vývoja v zahraničných trhoch. Od roku 2010 vykazuje priemerný rast okolo 3 %.

³⁸ HONG KONG TRADE DEVELOPMENT COUNCIL. *Economic and Trade Information on Hong Kong* [online]. 2019. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: <http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Market-Environment/Economic-and-Trade-Information-on-Hong-Kong/etihk/en/1/1X000000/1X09OVUL.htm>

Graf 1: Vývoj HDP od roku 1997

Zdroj: GDP of Hong Kong SAR (current prices in USD). Dostupné na: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2017&locations=HK&start=1997&view=chart&year_high_desc=true. GDP of Hong Kong SAR per capita (current prices in USD). Dostupné na: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?end=2017&locations=HK&start=1997&view=chart&year_high_desc=true. HONG KONG TRADE DEVELOPMENT COUNCIL. *Economic and Trade Information on Hong Kong* [online]. 2019. Dostupné na: <http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Market-Environment/Economic-and-Trade-Information-on-Hong-Kong/etihk/en/1/1X000000/1X09OVUL.htm> [cit. 2019-04-01]. (vlastné spracovanie)

Podľa štruktúry ekonomiky môžeme tvrdiť, že ekonomika je silno orientovaná na terciárny sektor, čiže sektor služieb. V roku 2017 služby dosiahli podiel na HDP až 92,4 %³⁹, čo je najvyšším podielom v porovnaní so štyrmi ázijskými tigrami (Taiwan: 62,1 %, Južná Kórea: 58,3 % a Singapur: 75,2 %)⁴⁰. Druhý najväčší podiel na HDP má stavebníctvo s 5,1 %. Potom nasleduje výroba s 2,9 % a posledné je poľnohospodárstvo, rybolov a baníctvo len s 0,1 %. Tieto podiely ovplyvňuje najmä fakt, že Hongkong ako región je malý, takže kvôli nedostatkom pôdy je nerealizovateľný nejaký väčší výnos z poľnohospodárstva, vychádzajúc z toho, že Hongkong má menšie územie a je v susedstve kontinentálnej Číny, kde je lacnejšia pracovná sila. Preto sa predpokladalo, že väčšina spoločností premiestni svoje výrobné jednotky do blízkeho Šen-čenu a Kantonu. Tento trend posilňovala aj Dohoda

³⁹ CENSUS AND STATISTICS DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Gross Domestic Product (GDP) by major economic activity - percentage contribution to GDP at basic prices* [online]. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: <https://www.censtatd.gov.hk/hkstat/sub/sp250.jsp?tableID=036&ID=0&productType=8>

⁴⁰ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: GDP – Composition, by sector of origin* [online]. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/214.html#HK>

o bližšej ekonomickej spolupráci⁴¹ s ČĽR z roku 2003. Toto tvrdenie je potvrdené aj štatistikou, podľa ktorej podiel výroby na HDP v roku 2000 predstavoval ešte 7,7 %.

3.1 Sektor služieb (Services)

Sektor služieb ako sme to už uviedli, tvorí najvýznamnejšiu časť Hongkonskej HDP. Tento sektor delíme ešte na tzv. Four Key Industries (nazývané ešte aj ako Four Pillar Industries, do slovenčiny to môžeme preložiť ako štyri kľúčové odvetvia) a ostatné vybrané odvetvia (Other Selected Industries).

3.1.1 Štyri kľúčové odvetvia (Four Key Industries)

Ako to už aj z názvu vyplýva, štyri kľúčové odvetvia tvoria piliere celej hongkonskej ekonomiky s podielom celkom 57,1 % na HDP a zamestnávajú 46,6 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva⁴². Tie sú nasledovné:

(1) Obchod a logistika tvorí 21,5 % z celkovej HDP a 19 % zamestnanosti. Podľa týchto údajov je to aj najväčšie odvetvie. Zahŕňa súbor služieb, ktoré sú spojené s procesmi plánovania, realizácie, kontroly pohybu a skladovanie tovarov (vrátane surových, polo- a hotových tovarov), služby a informácie od miesta pôvodu až do konečnej spotreby. Také činnosti sú: nákladná doprava, skladovanie, poštové a kuriérske služby. Obchodné spoločnosti sú úzko spojené s logistickou činnosťou.

(2) Finančné služby tvoria 18,9 % HDP a len 6,8 % zamestnanosti. Je to súhrn služieb na úseku bankovníctva, poisťovníctva, burzového maklérstva, správy majetku a iných finančných služieb. Hongkong je jedno z najvýznamnejších medzinárodných finančných centier, ktoré poskytuje širokú škálu produktov a služieb pre lokálnych, medzinárodných, maloobchodných aj inštitucionálnych užívateľov na trhu. Banky v Hongkongu sa zaoberajú so širokým okruhom maloobchodných a veľkoobchodných bankových obchodov, ako je prijímanie vkladov, financovanie obchodu, podnikové financie, správa majetku holdingov a maklérstvo cenných papierov. Poskytujú úvery na základe vývoja na trhu domácim aj zahraničným podnikateľom (za rovnakých podmienok). Okrem toho Hongkong je regionálnym centrom pre obchodovanie s akciami, podielovými a investičnými fondmi. Finančné trhy v Hongkongu sú charakteristické transparentnosťou, vysokou likviditou a efektívnosťou. Pozícia Hongkongu ako finančného centra je podporovaná priaznivým

⁴¹ Closer Economic Partnership Agreement alebo CEPA

⁴² CENSUS AND STATISTICS DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Percentage share of employment in respect of the Four Key Industries in Total Employment* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.censtatd.gov.hk/hkstat/sub/sp80.jsp?tableID=191&ID=0&productType=8>

prostredím pre podnikanie, nízkymi daňovými sadzbami a dôveryhodným právnym systémom presadzovaným vládou ŠAOHK.

(3) Profesionálne a ostatné výrobné služby majú 12,2 %-ný podiel na HDP a 14 %-ný podiel na zamestnanosti. Profesionálne služby zahŕňajú právne, účtovné, auditorské, architektonické a zememeračské služby, inžinierske služby, technické testovanie a analýzy, vedecký výskum a vývoj, poradenské služby v oblasti riadenia, služby súvisiace s informačnými technológiami, reklamné služby, špecializovaný dizajn a s nimi súvisiace služby. Hongkong má pulzujúci a rôznorodý sektor služieb. Tieto služby sú poskytované klientom v Hongkongu, na kontinentálnej Číne a po celom svete. Sila Hongkongu v profesionálnych službách je základom hladkého fungovania podnikateľského sektora a rozvoja Hongkongu do regionálneho centra služieb. Ostatné výrobné služby zahŕňajú služby, ktoré používajú iné spoločnosti (medzispoliteba) v miestnom hospodárstve, ako aj vývoz služieb podnikom a jednotlivcom. Aby sa predišlo prekryvaniu hospodárskych činností v štyroch kľúčových odvetviach, je potrebné zostaviť štatistiky „iných služieb výrobcov“. "Ostatné výrobné služby" znamenajú iné výrobné služby ako finančné služby, obchod a logistiku, cestovný ruch a odborné služby. Pri transformácii ekonomiky sa v Hongkongu rýchlo rozšírilo množstvo typov služieb výrobcov, najmä dovoz a vývoz, nákladná doprava, financovanie obchodu, poisťovacie služby na tovar. Rýchla expanzia úzko súvisí s offshore-ovými aktivitami hongknských podnikateľov, ktorí produkujú tovar najmä v južnej Číne a to v provincii Guangdong. Nárast služieb výrobcov skutočne zmenil Hongkong z výrobného centra na centrum služieb, ktorému dominujú služby výrobcov.

(4) Cestovný ruch tvorí 4,5 % HDP a 6,7 % celkovej zamestnanosti. Ide o najmenšie odvetvie zo štyroch kľúčových odvetví. Cestovný ruch pokrýva aktívny (prichádzajúci) a pasívny cestovný ruch. Aktívny cestovný ruch zahŕňa maloobchod, ubytovacie služby (vrátane hotelov, penziónov a iných zariadení poskytujúcich krátkodobé ubytovanie), stravovacie a nápojové služby, dopravu a osobné služby atď. Pasívny cestovný ruch pokrýva služby cezhraničnej osobnej dopravy a cestovných kancelárií, rezervačné služby a súvisiace činnosti, ktoré sa však týkajú len časti, ktorá je poskytovaná obyvateľom Hongkongu cestujúcim do zahraničia. Podľa dostupných údajov v roku 2017 prišlo do Hongkongu 58,47 miliónov turistov. Avšak v roku 2018 počet narástol o 11,4 %, čo v prepočte znamená 65,148 miliónov turistov. Až 78 % prichádzajúcich turistov je z kontinentálnej Číny (51,038 mil.). Po nich nasledujú turisti z Japonska, Thajska, Filipín, Taiwanu a ostatných krajín

sveta⁴³. Tento nárast vyvolali dve dôležité udalosti v infraštruktúre. V septembri 2018 pustili do prevádzky vysokorýchlostnú železniciu, ktorá spája Hongkong so Šen-čenom a Kantonom (Guangzhou–Shenzhen–Hong Kong Express Rail Link) a následne je napojená aj na celočínsku sieť vysokorýchlostnej železnice. Tento spôsob dopravy skrátil čas cesty medzi Hongkongom a Šen-čenom cca. na 20 minút (z predchádzajúcich vyše 60 minútovej cesty). Druhá veľká udalosť bola v októbri 2018, kedy otvorili najdlhší most sveta ktorý spája Hongkong s Macaom a Zhuhai-om cez deltu Perlovej rieky. Tento megaprojekt je dlhý 55 km, stál okolo 20 miliárd dolárov a je kombináciou viacerých mostov a tunelov. S týmito megaprojektmi sa výrazne uľahčil prístup z vnútrozemia Číny do Hongkongu. K nárastu takisto prispieva aj fakt, že Hongkonské medzinárodné letisko je ôsmym najväčším letiskom na svete⁴⁴ s počtom cestujúcich 74,7 miliónov za rok 2018⁴⁵.

3.1.2 Ostatné vybrané odvetvia (*Other Selected Industries*)

V roku 2009 vláda ŠAOHK prijala odporúčanie pracovnej skupiny pre hospodárske výzvy týkajúce sa rozvoja šiestich odvetví, v ktorých má Hongkong jasné výhody pre ďalší rozvoj. Sú to zdravotnícke služby, vzdelávacie služby, environmentálne odvetvia, inovácie a technológie, testovacie a certifikačné služby, kultúrne a kreatívne odvetvia. Tieto odvetvia sa celkovo podieľajú len 8,9 % na HDP a 12,9 % na zamestnanosti.

Zdravotnícke služby zahŕňajú lekárske služby poskytované súkromnými nemocnicami, klinikami, všeobecnými a zubnými lekármi, ošetrovateľskou a rezidenčnou starostlivosťou o seniorov a osôb so zdravotnými postihnutiami, ako aj lekárske činnosti vrátane maloobchodného predaja zdravotníckych výrobkov a zdravotného poistenia. Vysoko rozvinutý systém zdravotnej starostlivosti ponúka množstvo zaujímavých príležitostí, zatiaľ čo rýchlo rastúce trhy v Číne a ďalších častiach Ázie poskytujú lukratívny potenciál pre budúce rozšírenie.

Vzdelávacie služby zahŕňajú materské školy, súkromné základné a stredné školy (ziskové aj neziskové), školiace kurzy, platené post-sekundárne a iné vysokoškolské kurzy

⁴³ HONG KONG TOURISM BOARD. *Hong Kong Tourism Board Announces 2018 Full-Year Arrival Figures* [online, press release]. 2019. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://partnernet.hktb.com/filemanager/intranet/pm/PressRelease/EnglishPress/Press%20Release%202019/01-2018%20%20Full%20Year%20Arrival-E-final.pdf>

⁴⁴ INTERNATIONAL AIRPORT REVIEW. *The top 20 largest airports in the world by passenger number* [online]. 2019. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.internationalairportreview.com/article/32311/top-20-largest-airports-world-passenger-number/>

⁴⁵ HONG KONG INTERNATIONAL AIRPORT. *Finalized Civil International Air Traffic Statistics at HKIA Year 2018* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.hongkongairport.com/iwov-resources/file/the-airport/hkia-at-a-glance/facts-figures/2018e.pdf>

(vrátane univerzitných kurzov pre študentov, ktorí nie sú miestnymi študentmi) a ďalšie služby súvisiace so vzdelávaním. Zahrnutá je aj odborná príprava poskytovaná obchodným spoločnostiam, pretože je to dôležitá činnosť ďalšieho vzdelávania na zvyšovanie kompetencií zamestnancov a tým aj zvyšovanie produktivity.

Environmentálne odvetvia v Hongkongu zahŕňajú najmä kanalizáciu a odpadové hospodárstvo, environmentálne inžinierstvo a konzultačné služby, ako aj dovoz / vývoz a veľkoobchodné obchodovanie s odpadom a šrotom. Vláda ŠAOHK podporuje zelené iniciatívy hlavne s daňovými stimulmi a verejnými projektmi vrátane inkubátorových schém poskytnuté Hongkonskými vedeckými a technologickými parkami. Spotrebiteľia v Hongkongu majú silné povedomie o otázkach životného prostredia a sú vnímaví voči novým technológiám.

Inovácie a technológie pokrývajú výskumné a vývojové činnosti, ako aj činnosti súvisiace s komercializáciou výstupov výskumu a vývoja. Podporujú vývoj a zavádzanie technologicky nových alebo výrazne vylepšených produktov alebo procesov v príslušných organizáciách na komerčné účely. Prístup pri podpore inovácií a technologického rozvoja je založený na stratégiách vrátane poskytovania technologickej infraštruktúry na svetovej úrovni, ktorá ponúka finančnú podporu na rozvoj a komercializáciu výsledkov výskumu a vývoja, na podporu talentov, na posilnenie spolupráce v oblasti vedy a techniky s pevninou a inými hospodárstvami a na podporu kultúry inovácií.

Skúšobné a certifikačné služby zahŕňajú podnikateľské zariadenia zaoberajúce sa technickým testovaním a analýzou; kontrola nákladu, odber vzoriek a váženie; lekárske a röntgenové laboratóriá ako svoje hlavné hospodárske činnosti. V priebehu rokov priemysel vytvoril dobrý základ, založený na akreditačnom systéme, vysoké profesionálne štandardy a vynikajúcu povesť.

Kultúrne a kreatívne odvetvia zahŕňajú rôzne zložky, medzi ktoré patrí najmä reklama; architektúra; umenie, starožitnosti a remeslá; design; film, video a hudba; múzické umenie; publikovanie; softvér, počítačové hry a interaktívne médiá; televízia a rádio. Veľká časť rastu tohto odvetvia je poháňaná hongkonským regionálnym obchodným centrom Ázie a silným zastúpením nadnárodných spoločností, ako aj mnohých malých a stredných podnikov v meste. Vláda ŠAOHK veľmi podporuje nové kreatívne podniky prostredníctvom iniciatívy CreateHK.

3.2 Dane a clá

V súvislosti s ustanoveniami Základného zákona, ŠAOHK si sám reguluje svoj vlastný daňový systém, čiže v tomto prípade je nezávislý od centrálnej vlády. Tento systém je považovaný za jeden z najjednoduchších a najtransparentnejších daňových systémov sveta. Takisto sa môže pýšiť najnižšími daňovými sadzbami. Podľa reportu Svetovej banky, Hongkong má najvýhodnejší daňový systém na svete pre podnikateľov⁴⁶. Existujú len 3 priame dane a to: daň zo zisku, daň z príjmov a daň z majetku.

Daň zo zisku (alebo daň z príjmov právnických osôb, Profits tax) sa riadi zásadou daňového územia. Sadzba dane bola 16,5 % z príjmov očistených nezdaniteľnými položkami. V roku 2018 zaviedli progresívnu daň podľa ktorej zisk do 2 miliónov HKD sa zdaňuje sadzbou 8,25 % a všetko nad tou sumou so sadzbou 16,5 %. Toto sa nevzťahuje na zisky, ktorých zdroj je mimo Hongkongu. Okrem toho zaviedli daňové stimuly na zvýšenie konkurencieschopnosti Hongkongu a posilnenie jeho pozície investičnej destinácie v regióne Ázie a Tichomoria. Na Slovensku táto daňová sadzba je 21 %.

Daň z príjmov (fyzických osôb, Salaries tax), takisto je progresívnou daňou. Podľa výšky príjmov je rozdelená na päť úrovní. Príjmy do 50 000 HKD sa zdaňujú sadzbou 2 %, od 50 000 do 100 000 HKD so sadzbou 6 %, od 100 000 do 150 000 HKD so sadzbou 10 %, od 150 000 do 200 000 HKD so sadzbou 14 % a nad 200 000 je sadzba 17 %. Daň z príjmov fyzických osôb sa vyrubuje na všetky príjmy zo zamestnania, ktoré vznikajú v Hongkongu alebo pochádzajú z Hongkongu. Táto sadzba na Slovensku je 19 % a 25 %.

Daň z majetku alebo presnejšie daň z nehnuteľností sa vyrubuje na základe výšky príjmov z prenájmu nehnuteľností (budov a pozemkov). Sadzba je 15 % z ročného prenájmu očisteného o 20 % z tejto sumy, ktorá slúži na opravy a údržbu. Podľa územného princípu daň je vyberaná len z nehnuteľností, ktoré sa nachádzajú na území ŠAOHK, bydlisko a štátna príslušnosť vlastníkov nie je relevantná.

V Hongkongu sa neuplatňujú dane na kapitálové príjmy, na príjmy z dividend a na príjmy plynúce zo zahraničia. Takisto sa neuplatňuje univerzálna nepriama daň (DPH). Ostatné nepriame dane (spotrebné dane) na tabakové výrobky, na lieh, na minerálne oleje a na metanol sa vyberajú podľa množstva.

⁴⁶ TRENTMANN, Nina. Hong Kong Has World's Most Business-Friendly Tax System, Say World Bank, PwC [online]. The Wall Street Journal, 2018. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://blogs.wsj.com/cfo/2018/11/23/hong-kong-has-worlds-most-business-friendly-tax-system-say-world-bank-pwc/>

Keďže Hongkong má status slobodného prístavu, neuplatňujú sa žiadne clá na import a export, okrem už uvedených spotrebných daní. Napriek tomu došlo k poklesu v množstve kontajnerov, ktoré boli prepravené do a z Hongkonských prístavov⁴⁷. K tomu prispelo aj zvýšená konkurencia okolitých prístavov ako je Šen-čen, Kanton, Ningbo a Šanghaj.

3.3 Indexy hongkonskej ekonomiky

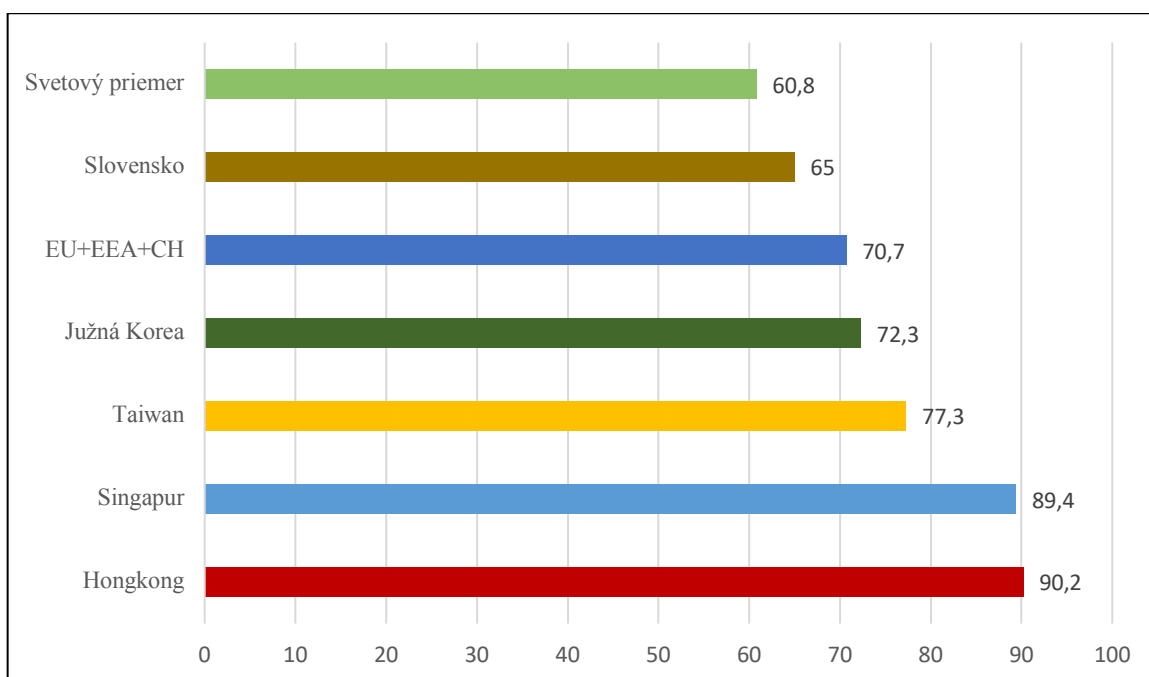
Viaceré organizácie a inštitúty každoročne pripravujú ukazovateľov ekonomík sveta. Tieto inštitúty skúmajú hlavne vplyv vlády na ekonomiku, podnikateľské prostredie, zamestnanosť atď. Hongkong každoročne obsadí najatraktívnejšie miesta v týchto rebríčkoch.

Prvý skúmaný ukazovateľ pripravuje každoročne spoločnosť The Heritage Foundation. Ide o jeden z najvýznamnejších ukazovateľov, ktorý analyzuje zásahy vlády do ekonomiky, nazývaný ako index ekonomickej slobody (Index of Economic Freedom). Podľa organizácie *„Hospodárska sloboda prináša väčšiu prosperitu. Index ekonomickej slobody dokumentuje pozitívny vzťah medzi ekonomickou slobodou a rôznymi pozitívnymi sociálnymi a ekonomickými cieľmi. Ideály ekonomickej slobody sú silne spojené so zdravšími spoločnosťami, čistejším prostredím, väčším bohatstvom na obyvateľa, ľudským rozvojom, demokraciou a odstraňovaním chudoby.“*⁴⁸. Ekonomickú slobodu merajú na základe 12 kvantitatívnych a kvalitatívnych faktorov, zoskupených do štyroch kategórií alebo pilierov ekonomickej slobody. Tieto piliere sú: (1) Panstvo práva (tzv. Rule of Law) - majetkové a vlastnícke práva, korupcia a transparentnosť vlády, efektivita a nezávislosť súdov; (2) Veľkosť zásahov vlády - vládne výdavky, daňové zaťaženie a fiškálne zdravie; (3) Regulačná efektívnosť - podnikateľská sloboda, pracovná a monetárna sloboda; (4) Otvorenosť trhu - obchodná, investičná a finančná sloboda. Každá z dvanástich ekonomických slobôd v rámci týchto kategórií je odstupňovaná na stupnici od 0 do 100. Celkové skóre krajiny je výsledkom priemeru týchto dvanástich ekonomických slobôd, pričom každému je pridelená rovnaká váha. Hongkong počas posledných 25 rokov od existencie tohto rebríčka sa každý rok umiestnil na prvom mieste a ani tento rok to nebolo inak. Za rok 2019 Hongkong získal 90,2 bodov, nasleduje ho Singapur so 89,4 bodmi, potom Nový Zéland so 84,4 bodmi a Švajčiarsko so 81,9 bodmi.

⁴⁷ WORLD SHIPPING COUNCIL. *Top 50 World Container Ports* [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <http://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade/top-50-world-container-ports>

⁴⁸ THE HERITAGE FOUNDATION. *About The Index* [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.heritage.org/index/about> . (preklad autora)

Graf 2: Index ekonomickej slobody medzi vybranými krajinami za rok 2019

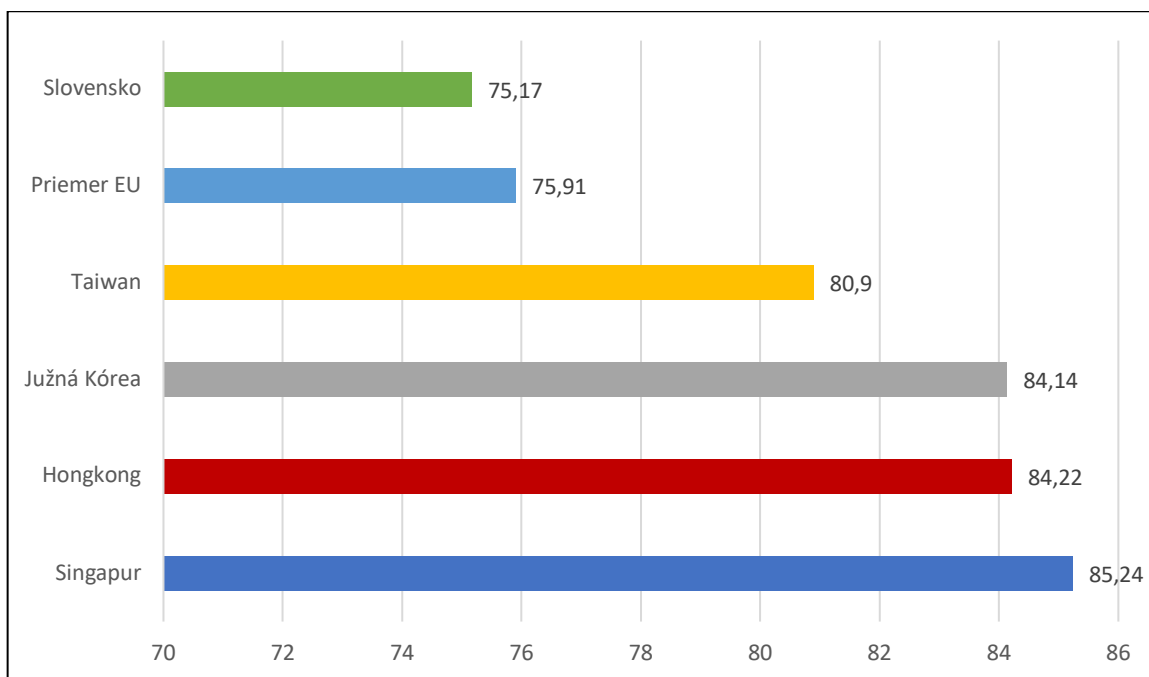
Zdroj: THE HERITAGE FOUNDATION. *Index of Economic Freedom 2019*. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.heritage.org/index/explore?u=636924761812577475>. (vlastné spracovanie)

Druhým skúmaným ukazovateľom je rebríček Svetovej banky Doing Business (ďalej ako „DB“). Podľa Svetovej banky *„Doing Business 2019 je výročná správa, ktorá skúma nariadenia, ktoré zvyšujú podnikateľskú činnosť a tie, ktoré ju obmedzujú. DB prezentuje kvantitatívne ukazovatele regulácie podnikania a ochrany vlastníckych práv, ktoré je možné porovnať medzi 190 ekonomikami.“*⁴⁹. DB skúma nasledovných 10 činností súvisiace s podnikaním: (1) Založenie spoločnosti- postupy, čas, náklady a minimálny kapitál na založenie spoločnosti s ručením obmedzením; (2) Stavebné povolenie- postupy, čas a náklady na dokončenie všetkých formalít na vybudovanie skladu a mechanizmov kontroly kvality a bezpečnosti v stavebnom konaní; (3) Získavanie elektrickej energie- postupy, čas a náklady na pripojenie k elektrickej sieti, spoľahlivosť dodávky elektriny a transparentnosť taríf; (4) Katastrálne konanie- postupy, čas a náklady na prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a kvalita systému katastra; (5) Získavanie úverov- úverové informačné systémy a zákony o zabezpečení pohľadávky; (6) Ochrana menšinových investorov- práva menšinových akcionárov v transakciách so spriaznenými osobami a v riadení spoločnosti; (7) Platenie daní- platby, čas a celková sadzba dane pre firmu, aby spĺňali všetky daňové

⁴⁹ WORLD BANK GROUP. *Doing Business 2019* [online, report]. Washington D.C.: World Bank Group, 2019. [cit. 2019-04-07]. Dostupné na: http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf

predpisy a postupy po podaní; (8) Cezhraničné obchodovanie- čas a náklady na vývoz a dovoz produktov; (9) Vymáhanie práv a povinností vyplývajúcich zo zmlúv- čas a náklady na riešenie obchodných sporov a kvalita súdnych procesov; (10) Riešenie platobnej neschopnosti- čas, náklady, výsledok a miera uzdravenia z platobnej neschopnosti a právny rámec pre platobnú neschopnosť. Podľa tých činností sú ekonomiky zoradené od 1 do 190. Jednoduchosť podnikania sa odráža na stupnici od 0 do 100. Vysoká jednoduchosť podnikového hodnotenia znamená, že regulačné prostredie viac prispieva k spusteniu a prevádzke miestnej firmy. Hongkong sa v tomto rebríčku umiestnil na 4. mieste s celkovým počtom bodov 84,22. Najlepšie hodnotenie dostalo v stavebnom konaní a v platenie daní. Zo štyroch ázijských tigrov ho predbehol len Singapur, ktorý sa umiestnil na druhej priečke. Na prvom mieste sa umiestnil Nový Zéland.

Graf 3: Rebríček Doing Business (vybrané krajiny) 2019

Zdroj: WORLD BANK GROUP. *Ease of Doing Business Ranking & Ease of Doing Business Score* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/en/data/doing-business-score?topic=> (vlastné spracovanie)

Z uvedených hodnotení vyplýva, že v Hongkongu je ideálne prostredie na podnikanie a patrí do najšpičkovejších ekonomík sveta. Takisto môžeme pozorovať silnú konkurenciu ázijských tigrov, hlavne Singapuru. Najhlavnejšie výhody hongkonskej ekonomiky sú nízke dane, minimálny zásah vlády, minimálna byrokratická záťaž, blízkosť Číny, dobrá infraštruktúra atď.

4 Vzťahy so zahraničím

Vymedzenie subjektov v medzinárodnom práve nie je jednotný, lebo neexistujú jednotné kritériá, podľa ktorého by bolo možné priznať subjektivitu. Ustálilo sa zo všeobecnej právnej teórie, že subjekty medzinárodného práva by mali mať spôsobilosť na právne úkony⁵⁰. Nie je však nutnou podmienkou. Podľa definície JUDr. Valucha „*subjektom medzinárodného práva je každá entita, ktorej medzinárodné právo priznáva spôsobilosť k právam a povinnostiam a spravidla aj k právnym úkonom, bez ohľadu na jej právnu povahu, či rozsah práv.*“⁵¹.

Podľa ustanovení Zákł.z. vo všeobecnosti za zahraničné vzťahy Hongkongu zodpovedá ÚĽV. V taxatívne vymedzených prípadoch (na úseku ekonomiky, kultúry atď.) môže uzatvárať dohody so štátmi a organizáciami. Podľa tejto definície môžeme tvrdiť, že ŠAOHK je subjektom medzinárodného práva s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony a má odvodenú subjektivitu od ČĽR. Na druhej strane Hongkong čiastočne spĺňa aj kritériá štátnosti podľa Dohovoru z Montevidea, lebo má stále obyvateľstvo, má vymedzené územie, má vládu a má spôsobilosť vstupovať do vzťahov s inými štátmi. Práve táto spôsobilosť je obmedzená zo strany ČĽR. Môžeme si pritvrdiť aj to, že hoci Hongkong spĺňa (čiastočne) znaky štátnosti, nemôžeme hovoriť o suverénnom štáte, lebo ŠAOHK stále je súčasťou ČĽR.

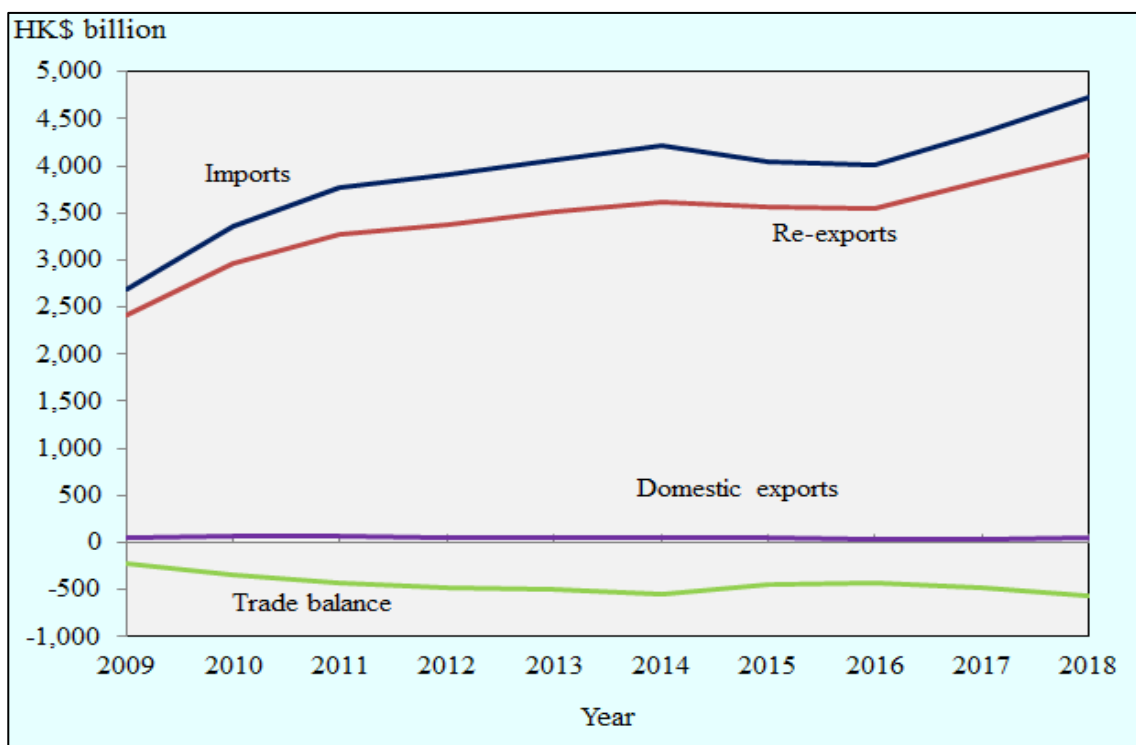
4.1 Zahraničný obchod a investície

Podľa už uvedených údajov, zahraničný obchod a logistika tvorí najväčší podiel na HDP, je to najvýnosnejšie odvetvie hospodárstva. Na nasledujúcom grafe znázorníme vývoj obchodnej výmeny za posledných 10 rokov.

⁵⁰ VRŠANSKÝ, Peter et al. Medzinárodné právo verejné: všeobecná časť. Bratislava: Eurokódex, 2012. s. 195. ISBN 978-80-89447-71-8.

⁵¹ VRŠANSKÝ, Peter et al. Medzinárodné právo verejné: všeobecná časť. Bratislava: Eurokódex, 2012. s. 196. ISBN 978-80-89447-71-8.

Graf 4: Zahraničný obchod Hongkongu od roku 2003 do 2018

Zdroj: TRADE AND INDUSTRY DEPARTMENT, GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Trade Statistics* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/tradestat/10yrs.html>

Na uvedenom grafe vidíme, že krivka dovozu je skoro totožná s krivkou re-exportu. Z toho vyplýva, že väčšina dovezených tovarov neslúži na konečnú spotrebu v Hongkongu, ale je re-exportovaná ďalej. Množstvo domácich exportov (tovary vyrobené v Hongkongu) sa priemerne znižuje. Podľa hodnoty obchodu s tovarom v roku 2017 bol Hongkong siedmy a ČĽR prvý najväčší obchodný subjekt na svete⁵². Deficit obchodnej bilancie sa neustále zväčšuje (v roku 2018 bol na úrovni -563 292 mil. HKD), čiže Hongkong importuje viac ako je schopný exportovať.

Podľa údajov Hongkonského Úradu pre obchod a priemysel najdôležitejšími obchodnými partnermi sú ČĽR, Taiwan, Japonsko, Singapur, USA a ostatné ázijské a európske krajiny. Jednoznačnú dominanciu má ČĽR s podielom okolo 50 % celkového importu a exportu. Celkový import v roku 2018 predstavoval 4 721,4 miliárd HKD a komodity pochádzali z ČĽR (46,3 %), z Taiwanu (7,2 %), zo Singapuru (6,7 %), z USA (4,9 %) a z ostatných krajín (34,9 %) najmä z Ázie.

Domáci export (výrobky Hongkongu alebo výrobky výrobného procesu v Hongkongu), ktoré trvalo menili tvar, povahu, formu alebo podstatu základných

⁵² TRADE AND INDUSTRY DEPARTMENT, GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Trade Statistics* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/tradestat/wmttt.html>

materiálov používaných pri výrobe. Procesy ako jednoduché riedenie, balenie, fľaškovanie, sušenie, jednoduchá montáž, triedenie, zdobenie, atď. nemenia podstatu vecí. Môže sa vypočítať aj z celkového exportu (ako celkový export očistený od reexportov) v roku 2018 dosahoval hodnotu 46,3 miliárd HKD a cieľovými krajinami boli hlavne ČĽR (44,2 %), USA (7,9 %), Vietnam (5,6 %) a ostatné krajiny (42,3 %). Avšak táto hodnota každým rokom klesá.

Re-export (výrobky, ktoré boli dovezené do Hongkongu a ktoré sú spätne exportované bez toho, aby boli v Hongkongu podrobené výrobnému procesu, ktorý by trvalo zmenil tvar, povahu, formu alebo podstatu výrobku) predstavuje hodnotu 4 111,8 miliárd HKD. Tieto výrobky pochádzajú najmä z ČĽR (57,1 %), z Taiwanu (9,7 %), z Južnej Kórei (6,4 %), z Japonska (4,8 %) a z ostatných krajín (22 %); a smerujú do ČĽR (55,1 %), do USA (8,6 %), do Indie (3,3 %), do Japonska (3,1 %) a do ostatných krajín (29,9 %). Z uvedených údajov vidíme, že obchod Hongkongu je založený stále na tzv. entrepôt trade (dovezený tovar je re-exportovaný s dodatočným spracovaním alebo opätovným balením alebo bez neho). Podiel obchodu s tovarom na HDP je 334 %⁵³ (súčet exportu a importu delené HDP).

Aj z horeuvedených údajov nám vyplýva, že Čína má obrovský vplyv aj na ekonomiku Hongkongu, a aj z tohto dôvodu v roku 2003 pristúpili na dohodu o užšej ekonomickej spolupráci (Closer Economic Participation Agreement – CEPA).

Vďaka liberálnej politike vlády, Hongkong ponúka ideálne prostredie pre zahraničné investície. Podľa posledného reportu Organizácie spojených národov, Hongkong je štvrtým najväčším prijímateľom priamych zahraničných investícií po USA, ČĽR a Spojeného kráľovstva za rok 2018. Prijímané priame zahraničné investície predstavujú sumu 111 miliárd USD⁵⁴. Podľa dát Hongkonského Štatistického úradu priame zahraničné investície prichádzajú najmä z Britských Panenských ostrovov, kontinentálnej Číny, Kajmánskych ostrovov, Holandska a z ostatných krajín. Takisto Hongkong je siedmym najväčším investorom na svete. Odchádzajúce investície predstavujú sumu 101 miliárd USD⁵⁵. Najviac investícií prijali krajiny ako je ČĽR, Britské Panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy, Bermuda a ostatné krajiny. Podľa ekonóma Xiao Geng-a preto sú tie toky kapitálu, aby

⁵³ WORLD BANK GROUP. *Merchandise trade (% of GDP)* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/TG.VAL.TOTL.GD.ZS?locations=HK>

⁵⁴ UNCTAD. *Global FDI Flows Continue Their Slide in 2018*. [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/diaeiainf2019d1_en.pdf

⁵⁵ WORLD BANK GROUP. *Foreign direct investment, net outflows (BoP, current US\$)* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: https://data.worldbank.org/indicator/BM.KLT.DINV.CD.WD?locations=HK&year_high_desc=true

bohatí čínski podnikatelia získali status „zahraničný kapitál“ pre svoje majetky. ČĽR poskytuje mnoho výhod na prilákanie skutočných priamych zahraničných investícií vrátane nízkych daňových sadzieb, priaznivých práv na využívanie pôdy, administratívnej podpory a dokonca aj priaznivé finančné služby. Preto čínski investori exportujú svoj kapitál do/cez Hongkong (v takých prípadoch Hongkong je považovaný za zahraničie) a následne späť do ČĽR a tým získajú uvedené výhody zahraničných investorov.

4.2 Medzinárodné dohody

Ako sme to už uviedli, Hongkong môže uzatvárať bi- a multilaterálne dohody podľa ustanovení Základného zákona (obmedzená medzinárodnoprávna subjektivita). Tieto zmluvy vznikli hlavne na podporu a rozvoj kultúrnych a ekonomických vzťahov. Základom politiky zahraničného obchodu Hongkongu je multilaterálny obchodný systém pod záštitou WTO. Hongkong je zakladajúcim členom WTO a od založenia ŠAOHK pokračoval v samostatnom členstve pod názvom „Hong Kong, China“.

4.2.1 Closer Economic Participation Agreement

CEPA je dohoda o voľnom obchode uzatvorená medzi ČĽR a Hongkongom v roku 2003. CEPA pokrýva štyri oblasti: obchod s tovarom, obchod so službami, investície, hospodárska a technická spolupráca. CEPA posilnila obchodné vzťahy v oblasti tovarov a služieb, podporila obchod a investície, prispieva k urýchleniu hospodárskej integrácie a posilneniu dlhodobého hospodárskeho a obchodného rozvoja. CEPA poskytuje pre hongkonské podniky príležitosť na získanie väčšieho prístupu na kontinentálny trh. CEPA tiež slúži ako dokonalý "odrazový mostík" pre pevninské podniky, aby sa dostali na svetový trh a urýchlili úplnú integráciu pevniny do svetového hospodárstva. Zahraniční investori majú tiež možnosť, aby založili podniky v Hongkongu s cieľom využiť výhody CEPA.

Druhá dohoda CEPA bola uzatvorená medzi Hongkongom a Macaom v roku 2017. Je to prvá dohoda o voľnom obchode podpísaná medzi Hongkongom a Macaom a je formulovaná v súlade so zásadami a predpismi Svetovej obchodnej organizácie. Obsah dohody zahŕňa rôzne oblasti, ako je obchod s tovarom, obchod so službami a pracovný program o hospodárskej a technickej spolupráci atď., s cieľom ďalej podporovať hospodárske výmeny medzi oboma stranami a vytvárať priaznivé prostredie pre budúcu regionálnu hospodársku integráciu. Ide najmä o integráciu medzi mestami v delte Perlovej rieky.

4.3 Taiwan a Hongkong

Postavenie Taiwanu (alebo Čínskej republiky) v medzinárodných vzťahoch je veľmi sporné. Po páde dynastie, Čínska republika mala pod kontrolou územie Číny. Komunisti ich porazili v čínskej občianskej vojne a utiekli na ostrov Taiwan. De facto sú samostatní avšak ČĽR ich považuje za svoju provinciu. Takisto im bolo odňaté členstvo OSN, keďže za legitímnu vládu Číny OSN považuje ÚĽV. ČĽR vyhlásila, že krajiny, s ktorými má diplomatický styk nemôžu uznať Taiwan. Napriek tejto diplomatickej izolovanosti sa im podarilo vybudovať úspešnú ekonomiku a sú jedným zo štyroch ázijských tigrov. Keďže štáty oficiálne nemôžu mať vzťahy s Taiwanom, zriadili neformálne veľvyslanectvá na ostrove. Slovensko reprezentuje Slovenský ekonomický a kultúrny úrad.

Rokovania o unifikácii medzi ČĽR a Taiwanom sa začali asi pred 40 rokmi. Komunistická Čína sa ich stále snaží presvedčiť, aby sa zjednotili pod teóriou „jedna krajina, dva systémy“, avšak neúspešne. Obyvatelia Taiwanu odmietajú takéto spojenie dvoch krajín⁵⁶. Argumentujú faktami, že ČĽR vykladá a implementuje teóriu JKDS vždy podľa svojej vôle. Ako príklady uvádzajú zásahy ÚĽV do záležitostí Hongkongu, aká bola aj napríklad kontroverzná volebná reforma. Tiež sa obávajú o dodržiavanie ľudských práv. V analýze Hongkongu, vypracovanej taiwanskou vládou, uvádzajú konkrétne kontroverzné udalosti, pri ktorých došlo k narúšaniu teórie JKDS alebo zásahu do ľudských práv. Podľa stanoviska prezidenta ČĽR Xi Jinping-a, Taiwan a ČĽR „musia byť a aj budú“ zjednotené⁵⁷. Toto vyhlásenie vyvolalo obavy, že ČĽR môže rozhodnúť aj o použití vojenského nátlaku, aby dosiahlo unifikáciu. Xi vyhlásil, že „Peking nikdy nebude podporovať názor nezávislého Taiwanu a musia pochopiť aj to, že nezávislosť prináša len ťažkosti“. Taiwanská prezidentka vo svojej reakcii vyzvala ČĽR, aby Peking rešpektoval vôľu Taiwančanov a aby si uvedomil existenciu Čínskej republiky. Xi ešte pripomenul, že tento problém patrí na domácu politickú scénu a všetky zásahy cudzích štátov sú podľa neho neakceptovateľné. Na druhej strane avšak Peking neustále tlačí na medzinárodnú komunitu, aby konali v súlade so stanoviskom ČĽR. Podľa tých názorov oboch strán je reálne, že v blízkej dobe asi nedôjde k pokojnému zjednoteniu Číny.

Hongkong a Macao tvoria neoddeliteľnú časť ČĽR, avšak pohľad Taiwanu na nich je odlišný. Po odovzdávaní Hongkongu do čínskej správy taiwanská vláda navrhla také

⁵⁶ Napríklad aj v poslednom prieskume, dostupné na: https://www.mac.gov.tw/en/News_Content.aspx?n=2BA0753CBE348412&sms=E828F60C4AFBAF90&s=9F000FAD137241F9

⁵⁷ BBC NEWS. *Xi Jinping says Taiwan 'must and will be' reunited with China* [online]. 2019. [cit. 2019-04-26]. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-46733174>

vzťahy s vládou Hongkongu a Macaa⁵⁸, aby sa zachoval priamy kontakt medzi obyvateľmi Taiwanu a Hongkongu a aktívne podporovali rôzne výmeny medzi oboma stranami. Obe vlády podporujú aj spoluprácu so súkromným sektorom, čo sa odzrkadľuje aj na fakte, že Taiwan je Hongkongu tretím a Hongkong Taiwanu štvrtým najväčším obchodným partnerom. V roku 2010 vlády Taiwanu a Hongkongu založili Radu pre hospodársku a kultúrnu spoluprácu medzi Taiwanom a Hongkongom a platformu Rady pre hospodársku a kultúrnu spoluprácu a propagáciu Hongkongu a Taiwanu. Odvtedy sa interakcia medzi oboma stranami zlepšila. V roku 2011 bola pobočka taiwanskej vlády v Hongkongu premenovaná na „Taipeiský hospodársky a kultúrny úrad“ a vláda Hongkongu zriadila kancelárie na Taiwane, čím sa posilnili podstatné vzťahy medzi oboma stranami. Vlády oboch strán prostredníctvom konzultácií a spolupráce spoločne presadzovali opatrenia, ktoré sú prospešné pre občanov oboch strán. Medzi príklady patrí implementácia zjednodušeného on-line systému podávania žiadostí o víza pre obyvateľov Hongkongu, ktorí navštevujú Taiwan; Zefektívnenie postupov pre obyvateľov Hongkongu pri návšteve Taiwanu. Rozšírila sa aj spolupráca v cestovnom ruchu, podpísali dohodu o leteckých službách medzi Taiwanom a Hongkongom; Takisto podpísali memorandum o spolupráci v oblasti financií s cieľom uľahčiť kontakt a posilniť finančnú spoluprácu medzi oboma stranami. Rozširovali uznávanie akademických titulov vydaných inštitúciami vyššieho vzdelávania v Hongkongu a zmiernili podmienky a pravidlá pre štúdium v Taiwane pre študentov z Hongkongu.

⁵⁸ Napríklad zákon upravujúce vzťahy Čínskej republiky s Hongkongom a Macaom (Act Governing Relations with Hong Kong and Macau. Dostupné na: <https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=Q0010003>

Záver

Hongkong ako špeciálna administratívna oblasť Čínskej ľudovej republiky užíva vysokú mieru autonómie, ktorý vznikol komplikovaným historickým vývojom. Hongkong bola veľmi málo obývaná oblasť až do príchodu Britských kolonistov. Vďaka námorným silám Britskej armády sa im podarilo vytvoriť nátlak na čínskeho cisára a obsadiť ostrov dnešného Hongkongu. Najväčšou výhodou ostrova bola jeho poloha, keďže mali prístup aj na kontinent aj k otvorenému moru. Hongkong sa stal centrom obchodu medzi Čínou a Európou. Kým dôsledky Prvej svetovej vojny neboli výrazné, Druhá svetová vojna už ponechala svoje hlboké rany na ostrove v podobe japonskej okupácie. V druhej polovici 20. storočia Hongkong sa vyvíjal ďalej pod britskou správou, avšak pocítil aj dôsledky studenej vojny. Zvyšoval sa počet migrantov z komunistických krajín. V 80. rokoch minulého storočia Čínska ľudová republika požadovala od Britov, aby vrátili Hongkong Číne. Vláda Spojeného kráľovstva verila, že čínska strana im umožní predĺžiť nájom ostrova, ale vtedajší vodca ČĽR Deng Xiaoping takýto návrh odmietol. Nakoniec sa dohodli na postúpení ostrova pre Čínu, ale za určitých podmienok. Hlavnou podmienkou bola, že Hongkong nechá doterajší kapitalistický systém hospodárstva. Tieto podmienky sa stali súčasťou aj Čínsko-britskej spoločnej deklarácie, v ktorej stanovili aj dátum odovzdania na 1. júla 1997. Strany sa dopustili takej chyby, že nezohľadnili vôľu obyvateľov Hongkongu. Odovzdávací ceremoniál prebehol podľa plánov a odvtedy Hongkong patrí oficiálne pod ČĽR. Ďalší vývoj ostrova bol otáznym, avšak Čína sa zaviazala implementovať teóriu „jedna krajina, dva systémy“ minimálne na dobu 50 rokov. Túto teóriu transponovali aj do Základného zákona ŠAO Hongkongu, ktorý prijalo Všečínske zhromaždenie ľudových zástupcov, ako najvyšší orgán zákonodarnej moci ČĽR. Základný zákon predstavuje základný právny rámec fungovania hongkonskej spoločnosti. Slúži ako kvázi „mini-ústava“, keďže jej forma a obsah sú podobné s inými ústavami európskych štátov.

V druhej kapitole sme rozoberali Základný zákon. Poukazovali sme aj na zásahy centrálnej vlády do vnútorných záležitostí Hongkongu, pričom Základný zákon prikazuje ústrednej vláde, aby sa takéhoto konania zdržal. V Základnom zákone sú takisto stanovené vysoké štandardy ľudských práv a slobôd. Hongkončania sú zvyknutí na ich dodržiavanie, avšak podľa viacerých odborníkov sa ústredná vláda snaží postupne znižovať tie štandardy. Práve proti tým zásahom, za demokraciu a za slobodu prejavu prebehli státisícové protesty v roku 2014. Na túto skutočnosť upozorňovali Čínu aj vlády viacerých štátov ako aj samotná Európska únia, ale Čína má silné postavenie na medzinárodnej pôde. Základný zákon takisto

určuje vzťahy medzi ústrednými orgánmi ČĽR a Hongkongom. Podľa tých ustanovení ústredná vláda spravuje len tie úseky, ktoré nie sú zverené Hongkongu. Ide o zahraničné vzťahy a obranu. Práve kvôli zlepšovaniu komunikácie medzi stranami bol založený aj Styčný úrad Ústrednej ľudovej vlády. Tento úrad nemá konkrétne vymedzené úlohy, preto podľa niektorých ide o de facto vládu Hongkongu, keďže výkonná moc je pro-pekinsky orientovaná.

V tretej kapitole sme analyzovali ekonomiku Hongkongu. Najväčšiu časť HDP tvorí sektor služieb. V tomto sektore dominuje obchod a finančné služby. S údajmi sme potvrdili aj fakt, že naozaj ide o „entrepôt economy“. Hongkong dnes predstavuje bránu do Číny. Podľa štatistík jeho najväčším obchodným partnerom je práve ČĽR. Vďaka nízkym daniam, nulovým clám a dohode CEPA, Hongkong má veľmi atraktívne prostredie nielen pre čínskych podnikateľov. Liberálno-ekonomická politika vlády spočíva v nezasahovaní do trhového mechanizmu. Kvôli takémuto postoju Hongkong má najslobodnejšiu ekonomiku sveta. Vláda investuje hlavne do verejných statkov ako je infraštruktúra, vzdelávanie a rozvoj technológií. Nedávno pustili do prevádzky dva megaprojekty v infraštruktúre.

Čo sa týka zahraničných investícií, veľký vplyv má aj tu kontinentálna Čína, keďže práve ona je najväčším investorom aj prijímateľom investícií. Podľa mnohých analýz je to kvôli tomu, aby čínsky podnikatelia získali status zahraničný kapitál, tým aj výhodnejšie postavenie v ČĽR.

V poslednej kapitole sme riešili postavenie Hongkongu ako subjekt medzinárodného práva, jeho spôsobilosť uzatvárať medzinárodné dohody, keďže vonkajšie vzťahy spravuje ústredná vláda. Základný zákon určuje aj to, v akých úsekoch môže Hongkong uzatvoriť medzinárodné zmluvy.

V Komparácii Hongkongu a Taiwanu sme uviedli rozdiely medzi nimi. Práve po prípadoch v Hongkongu, poukazujú Taiwančania na to, kvôli čomu odmietajú unifikáciu s ČĽR. Napriek nezhodám medzi Taipeiskou a Pekinskou vládou, ich vzťahy s Hongkongom sú dobré a stále pracujú na užšej spolupráci.

Avšak otázkou aj naďalej zostáva, čo sa stane po 2047, kedy končí garancia vlády na udržanie statusu. Ako sme to aj uviedli v práci, všetky kroky ústrednej vlády smerujú k väčšej integrácii Hongkongu s kontinentom, ale podľa niektorých analytikov ČĽR udrží aj naďalej Xiaopingovu teóriu. Ale čo sa stane reálne, je otázkou budúcnosti...

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

CAMERON, Nigel. *An Illustrated History of Hong Kong*. Hong Kong-Oxford-New York: Oxford University Press, 1991. 362 s. ISBN 0-19-584997-3.

ENDACOTT, G. B. *A History of Hong Kong*. 2. rev. ed. Hong Kong: Oxford University Press, 1974. 324 s. ISBN 0-19-638264-5.

GOODMAN, S.G. David. *Deng Xiaoping and the Chinese Revolution: A political biography*. London: Routledge, 1994. 209 s. ISBN 0-415-11253-2.

OLIVEIRA, Jorge a Paulo CARDINAL. *One Country, Two Systems, Three Legal Orders - Perspectives of Evolution*. Berlin: Springer, 2009. 826 s. ISBN 978-3-540-68571-5.

SHIGONG, Jiang. *China's Hong Kong: A Political and Cultural Perspective*. Singapur: Springer, 2017. 216 s. ISBN 978-981-10-4186-0.

SUNG, Yun-Wing. *The China-Hong Kong Connection: The Key to China's Open-Door Policy*. Cambridge: Cambridge University Press, 1991. 183 s. ISBN 0-521-38245-9.

VRŠANSKÝ, Peter et al. *Medzinárodné právo verejné: všeobecná časť*. Bratislava: Eurokódex, 2012. 416 s. ISBN 978-80-89447-71-8.

WONG, Y. H. Mathew. *Comparative Hong Kong Politics*. Singapur: Palgrave, 2017. 300 s. ISBN 978-981-10-3095-6.

ZHENMIN, Wang. *Relationship Between the Chinese Central Authorities and Regional Governments of Hong Kong and Macao: A Legal Perspective*. Singapur: Springer, 2019. 419 s. ISBN 978-981-13-2320-1.

Právne predpisy

Act Governing Relations with Hong Kong and Macau (zákon upravujúce vzťahy Čínskej republiky s Hongkongom a Macaom). Dostupné na: <https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=Q0010003>

Constitution of the People's Republic of China, Article 31. Dostupné na: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Constitution/2007-11/15/content_1372963.htm

Hong Kong Bill of Rights Ordinance Cap. 383. Dostupné na: https://www.elegislation.gov.hk/hk/cap383?tab=m&xpid=ID_1438403137111_003

The Basic Law of the Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China (Základný zákon Špeciálnej administratívnej oblasti Hongkong Čínskej ľudovej republiky – preklady autora). Dostupné na: https://www.basiclaw.gov.hk/en/basiclawtext/images/basiclaw_full_text_en.pdf

Internetové zdroje

ASIA BUSINESS CENTRE. *Everything about Property Tax* [online]. 2018. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://asiabc.co/guide-to-hk/property-tax-of-hong-kong-explained/>

BBC NEWS. *Changing China in Depth: Open Door Policy* [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/in_depth/china_politics/key_people_events/html/8.stm

BBC NEWS. *Taiwan country profile* [online]. [cit. 2019-04-26]. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-16164639>

BBC NEWS. *Xi Jinping says Taiwan 'must and will be' reunited with China* [online]. 2019. [cit. 2019-04-26]. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-46733174>

CENSUS AND STATISTICS DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Gross Domestic Product (GDP) by major economic activity - percentage contribution to GDP at basic prices* [online]. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: <https://www.censtatd.gov.hk/hkstat/sub/sp250.jsp?tableID=036&ID=0&productType=8>

CENSUS AND STATISTICS DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Percentage share of employment in respect of the Four Key Industries in Total Employment* [online]. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: <https://www.censtatd.gov.hk/hkstat/sub/sp80.jsp?tableID=191&ID=0&productType=8>

CENSUS AND STATISTICS DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Percentage share of employment in selected industries in total employment* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.censtatd.gov.hk/hkstat/sub/sp80.jsp?productCode=D5500004>

CENSUS AND STATISTICS DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Percentage share of value added of selected industries in GDP* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.censtatd.gov.hk/hkstat/sub/sp80.jsp?productCode=D5500002>

CENSUS AND STATISTICS DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Position and flow of outward direct investment (DI) of Hong Kong at market value by selected major recipient country/territory* [online]. [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <https://www.censtatd.gov.hk/hkstat/sub/sp260.jsp?tableID=050&ID=0&productType=8>

CENSUS AND STATISTICS DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Position and flow of inward direct investment (DI) of Hong Kong at market value by selected major investor country/territory*. [online]. [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <https://www.censtatd.gov.hk/hkstat/sub/sp260.jsp?tableID=048&ID=0&productType=8>

CENSUS AND STATISTICS DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *The Four Key Industries and Other Selected Industries* [online]. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: <https://www.censtatd.gov.hk/hkstat/sub/sc80.jsp>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Civil Aircraft Registration Country Code Prefix* [online]. [cit. 2019-03-20]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/378.html>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: GDP – Composition, by sector of origin* [online]. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/214.html#HK>

CREERY, Jennifer et al. *19 reactions to the Umbrella Movement sentences: Democrats, foreign gov'ts and int'l NGOs decry jailings* [online]. Hong Kong Free Press, 2019. [cit. 2019-05-01]. Dostupné na: <https://www.hongkongfp.com/2019/04/24/18-reactions-umbrella-movement-sentences-democrats-foreign-govts-intl-ngos-decry-jailings/>

DEPARTMENT OF INFORMATION AND INTERNATIONAL RELATIONS, CENTRAL TIBETAN ADMINISTRATION. *Facts about the 17-Point "Agreement" Between Tibet and China* [online]. Dharamsala: DIIR Publications, 2014?. [cit. 2019-03-10]. Dostupné na: <https://tibet.net/wp-content/uploads/2014/10/FACTS-ABOUT-17-POINT-AGREEMENT..pdf>

ECONOMIC BUREAU, GOVERNMENT OF THE MACAO SPECIAL ADMINISTRATIVE REGION. *Hong Kong Special Administrative Region and Macao Special Administrative Region Closer Economic Partnership Arrangement* [online]. [cit. 2019-04-20]. Dostupné na: https://www.economia.gov.mo/en/pg_rc_hmcepa?_refresh=true

ELECTORAL AFFAIRS COMMISSION, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Guidelines on Election-related Activities in respect of the Election Committee Subsector Elections* [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné na: https://www.eac.hk/pdf/ecse/en/2016ecse/guidelines/2016ecse_full_guide.pdf

ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. *Chinese Civil War* [online]. [cit. 2019-02-24]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/event/Chinese-Civil-War>

EUROPEAN COMMISSION. *Hong Kong Special Administrative Region: Annual Report 2017* [online]. Brussel, 2018. [cit. 2019-05-01]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/commission_and_high_representative_2017_report_on_hong_kong_sar.pdf

GENG, Xiao. *Round-Tripping Foreign Direct Investment in the People's Republic of China* [online]. [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/157279/adb-rpb10.pdf>

GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Tax Rates of Profits Tax* [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.gov.hk/en/residents/taxes/taxfiling/taxrates/profitsrates.htm>

GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Tax Rates of Salaries Tax & Personal Assessment* [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.gov.hk/en/residents/taxes/taxfiling/taxrates/salariesrates.htm>

HAWKSFORD. Hong Kong Tax Rates and Income Tax System [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.guidemehongkong.com/business-guides/supporting-a-business/hong-kong-tax-rates-and-income-tax-system#Customs-and-Excise-Duty>

HONG KONG INTERNATIONAL AIRPORT. *Finalized Civil International Air Traffic Statistics at HKIA Year 2018* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.hongkongairport.com/iwov-resources/file/the-airport/hkia-at-a-glance/facts-figures/2018e.pdf>

HONG KONG MONETARY AUTHORITY. *History of Hong Kong's Exchange Rate System*. [online]. [cit. 2019-02-22]. Dostupné na: <https://www.hkma.gov.hk/eng/key-functions/monetary-stability/history-hong-kongs-exchange-rate-system.shtml>

HONG KONG MONETARY AUTHORITY. *Notes & Coins of Hong Kong* [online]. [cit. 2019-03-20]. Dostupné na: <https://www.hkma.gov.hk/eng/key-functions/monetary-stability/notes-coins-hong-kong/notes.shtml>

HONG KONG SPECIAL ADMINISTRATIVE REGION GOVERNMENT. Constitution and Administration. In: *Hong Kong Yearbook 2017* [online]. s. 1-21. [cit. 2019-02-28]. ISBN 978-962-02-0415-9. Dostupné na: <https://www.yearbook.gov.hk/2017/en/pdf/E01.pdf>

HONG KONG SPECIAL ADMINISTRATIVE REGION GOVERNMENT. History. In: *Hong Kong Yearbook 2017* [online]. s. 328-336. [cit. 2019-02-28]. ISBN 978-962-02-0415-9. Dostupné na: <https://www.yearbook.gov.hk/2017/en/pdf/E22.pdf>

HONG KONG SPECIAL ADMINISTRATIVE REGION GOVERNMENT. The Economy. In: *Hong Kong Yearbook 2017* [online]. [cit. 2019-04-06]. ISBN 978-962-02-0415-9. Dostupné na: <https://www.yearbook.gov.hk/2017/en/pdf/E03.pdf>

HONG KONG SPECIAL ADMINISTRATIVE REGION GOVERNMENT. The Facts. In: *Hong Kong Yearbook 2017* [online]. [cit. 2019-02-28]. ISBN 978-962-02-0415-9. Dostupné na: <https://www.yearbook.gov.hk/2017/en/pdf/Facts.pdf>

HONG KONG TOURISM BOARD. *Everything you need to know about the high-speed rail* [online]. South China Morning Post, 2018. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://multimedia.scmp.com/native/infographics/article/2172120/high-speed-rail/index.html>

HONG KONG TOURISM BOARD. *Hong Kong Tourism Board Announces 2018 Full-Year Arrival Figures* [online, press release]. 2019. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://partnernet.hktb.com/filemanager/intranet/pm/PressRelease/EnglishPress/Press%20Release%202019/01-2018%20%20Full%20Year%20Arrival-E-final.pdf>

HONG KONG TRADE DEVELOPMENT COUNCIL. *Economic and Trade Information on Hong Kong* [online]. [cit. 2019-04-01]. 2019. Dostupné na: <http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Market-Environment/Economic-and-Trade-Information-on-Hong-Kong/etihk/en/1/1X000000/1X09OVUL.htm>

HONG KONG'S INFORMATION SERVICES DEPARTMENT. *955 arrested for Occupy offences* [online]. [cit. 2019-03-12]. Dostupné na: http://www.news.gov.hk/en/categories/law_order/html/2014/12/20141215_160122.shtml

HSBC. *Our history* [online]. [cit. 2019-02-22]. Dostupné na: <https://www.hsbc.com/who-we-are/our-history>

HUMAN RIGHTS WATCH. *Hong Kong: Freedoms Rapidly Deteriorating* [online]. 2018. [cit. 2019-03-12]. Dostupné na: <https://www.hrw.org/news/2018/06/27/hong-kong-freedoms-rapidly-deteriorating>

CHINA NEWS DIGEST. *CND Express Report: Three Hours Before The Hong Kong Handover* [online]. 1997. ISSN 1024-9117. [cit. 2019-03-01]. Dostupné na: <http://www.cnd.org/CND-Global/CND-Global.97.2nd/CND-Global.97-06-30a.html>

INTERNATIONAL AIRPORT REVIEW. *The top 20 largest airports in the world by passenger number* [online]. 2019. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.internationalairportreview.com/article/32311/top-20-largest-airports-world-passenger-number/>

KAIMAN, Jonathan. *Hong Kong's umbrella revolution - the Guardian briefing* [online]. The Guardian, 2014. [cit. 2019-03-12]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2014/sep/30/-sp-hong-kong-umbrella-revolution-pro-democracy-protests>

KOU, Lily. *World's longest sea bridge to open ... but only to drivers with a special permit* [online]. The Guardian, 2018. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2018/oct/22/longest-sea-bridge-to-open-china-hong-kong-zhuhai-macau-permit>

KUO, Lily. *Hong Kong 'umbrella movement': nine convicted over protests* [online]. [cit. 2019-04-25]. The Guardian, 2019. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2019/apr/09/hong-kong-umbrella-movement-protesters-guilty-over-pro-democracy-rallies-jail>

LABOUR DEPARTMENT, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Key Industries* [online]. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: <https://www.hee.gov.hk/heeip/en/keyindustries>

LAM, Jeffie a Kimmy CHUNG. *Will defining role of Beijing's liaison office in the Basic Law ease society's fears or 'legitimise meddling' in Hong Kong affairs?* [online]. South China Morning Post, 2018. [cit. 2019-03-14]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/2162420/will-making-role-beijings-liaison-office-plays-hong-kong>

LANGER, Lorenz. *Out of Joint? – Hong Kong's International Status from the Sino-British Joint Declaration to the Present* [online]. [cit. 2019-5-5]. In: *Archiv des Völkerrechts*. 2008, 46. s. 309-344. ISSN 0003-892X. Dostupné na: <http://www.ivr.uzh.ch/institutsmitglieder/kaufmann/archives/hs08/seminare/LangerOutofJointAVR.pdf>

LEE, S. H. The SARS epidemic in Hong Kong. In: *Journal of Epidemiology & Community Health* [online]. 2003, **57**, s. 652-654. [cit. 2019-03-01]. Dostupné na: <https://jech.bmj.com/content/57/9/652>

LEGISLATIVE COUNCIL OF THE HKSAR OF THE PRC. *Legislative Council in Brief: Know The Legislative Council Members* [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné na: <https://www.legco.gov.hk/education/files/english/Factsheet/Factsheet1.pdf>

LEGISLATIVE COUNCIL OF THE HKSAR OF THE PRC. *Legislative Council in Brief: Roles Of The President Of The Legislative Council* [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné na: <https://www.legco.gov.hk/education/files/english/Factsheet/Factsheet2.pdf>

LIAISON OFFICE OF THE CENTRAL PEOPLE'S GOVERNMENT IN THE HONG KONG S.A.R. *Introduction of the Liaison Office* [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné na: http://www.locpg.gov.cn/zjzlb/2014-01/04/c_125957081.htm

LIAISON OFFICE OF THE CENTRAL PEOPLE'S GOVERNMENT IN THE HONG KONG S.A.R. *Main Functions* [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné na: http://www.locpg.gov.cn/zjzlb/2014-01/04/c_125957082.htm

MAINLAND AFFAIRS COUNCIL, REPUBLIC OF CHINA. *Analysis Report: 20 Years After Hong Kong's Handover* [online]. [cit. 2019-04-26]. Dostupné na: <https://ws.mac.gov.tw/001/Upload/297/refile/8478/72053/14f46a7e-e74d-4df7-8995-cca469878019.pdf>

MAINLAND AFFAIRS COUNCIL, REPUBLIC OF CHINA. *Taiwan Public Rejects "One Country, Two Systems"*. [online]. 2019. [cit. 2019-04-26]. Dostupné na: https://www.mac.gov.tw/en/News_Content.aspx?n=2BA0753CBE348412&sms=E828F60C4AFBAF90&s=9F000FAD137241F9

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Ekonomická informácia o teritóriu: Hongkong* [online]. 2018. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: https://www.mzv.sk/detail-aktuality/-/asset_publisher/Hp2qxs2Z6I5/document/id/1632440

OFFICE OF THE HISTORIAN, USDOS. *Milestones 1977-1980: China Policy* [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné na: <https://history.state.gov/milestones/1977-1980/china-policy>

PHILLIPS, Tom. *The Cultural Revolution: all you need to know about China's political convulsion* [online]. The Guardian, 2016. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2016/may/11/the-cultural-revolution-50-years-on-all-you-need-to-know-about-chinas-political-convulsion>

SCHENK, R. Catherine. *Economic History of Hong Kong* [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné na: <https://eh.net/encyclopedia/economic-history-of-hong-kong/>

SIVRAMKRISHNA, Sashi. From merchant to merchant-ruler: A structure-conduct-performance perspective of the East India Company's history, 1600-1765. In: *Business History*. 2014, **56**(5), s. 789-815. Online ISSN 1743-7938. [cit. 2019-02-20]. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.1080/00076791.2013.847427>

ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Rozloha okresu Dunajská Streda*. [cit 2019-02-20]. Dostupné na: http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/om7015rr/Hustota%20obyvate%C4%BEstva%20-%20SR-oblas%C5%A5-kraj-okres%2C%20m-v%20%5Bom7015rr%5D

TAM WAI-CHU, Maria et al. *The Basic Law and Hong Kong: The 15th Anniversary of Reunification with the Motherland* [online]. Hong Kong: Working Group on Overseas Community of the Basic Law Promotion Steering Committee, 2012. 213 s. [cit. 2019-03-01]. Dostupné na: https://www.basiclaw.gov.hk/en/publications/15anniversary_reunification/index.html

THE HERITAGE FOUNDATION. *About The Index* [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.heritage.org/index/about> . (preklad autora)

THE HERITAGE FOUNDATION. *Index of Economic Freedom 2019* [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.heritage.org/index/explore?u=636924761812577475>

THE HERITAGE FOUNDATION. *Methodology* [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.heritage.org/index/pdf/2019/book/methodology.pdf>

THE STATE COUNCIL INFORMATION OFFICE OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA. *The Practice of the "One Country, Two Systems" Policy in the Hong Kong Special Administrative Region* [online]. 2014. [cit. 2019-03-10]. Dostupné na: <https://www.scio.gov.cn/zfbps/ndhf/2014/Document/1373163/1373163.htm>

TRADE AND INDUSTRY DEPARTMENT, GOVERNMENT OF THE HKSAR. *CEPA* [online]. [cit. 2019-04-20]. Dostupné na: https://www.tid.gov.hk/english/cepa/cepa_overview.html

TRADE AND INDUSTRY DEPARTMENT, GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Hong Kong's Domestic Export by Main Destination, 2018* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/tradestat/exdes.html>

TRADE AND INDUSTRY DEPARTMENT, GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Hong Kong's Imports by Main Supplier, 2018* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/tradestat/imsup.html>

TRADE AND INDUSTRY DEPARTMENT, GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Hong Kong's Re-exports by Main Destination, 2018* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/tradestat/rxdes.html>

TRADE AND INDUSTRY DEPARTMENT, GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Hong Kong's Re-exports by Main Origin, 2018* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/tradestat/rxori.html>

TRADE AND INDUSTRY DEPARTMENT, GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Trade Statistics* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/tradestat/10yrs.html>

TRENTMANN, Nina. *Hong Kong Has World's Most Business-Friendly Tax System, Say World Bank, PwC* [online]. The Wall Street Journal, 2018. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://blogs.wsj.com/cfo/2018/11/23/hong-kong-has-worlds-most-business-friendly-tax-system-say-world-bank-pwc/>

UNCTAD. *Global FDI Flows Continue Their Slide in 2018*. [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/diaeiainf2019d1_en.pdf

UNITED NATIONS. *Status of Treaties: International Covenant on Civil and Political Rights*. [cit. 2019-03-12]. Dostupné na: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?chapter=4&clang=_en&mtdsg_no=IV-4&src=IND#4

VELVYSLANECTVO ČÍNSKEJ ĽUDOVEJ REPUBLIKY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE. *Politický systém a štruktúra štátnych orgánov* [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné na: <http://sk.chineseembassy.org/slo/ss/oc/t364423.htm>

VOIGT, Kevin. *Hong Kong and SARS: A city under siege* [online]. [cit. 2019-03-01]. CNN, 2013. Dostupné na: <http://edition.cnn.com/2013/02/21/world/asia/hong-kong-sars-anniversary/index.html>

VOTER REGISTRATION, THE GOVERNMENT OF THE HKSAR. *Voter Registration Statistics: Election Committee Subsector* [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné na: <https://www.voterregistration.gov.hk/eng/statistic20165.html>

WORLD BANK GROUP. *Foreign direct investment, net outflows (BoP, current US\$)* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: https://data.worldbank.org/indicator/BM.KLT.DINV.CD.WD?locations=HK&year_high_desc=true

WORLD BANK GROUP. *GDP of Hong Kong SAR (current prices in USD)* [online]. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2017&locations=HK&start=1997&view=chart&year_high_desc=true

WORLD BANK GROUP. *Doing Business 2019* [online, report]. Washington D.C.: World Bank Group, 2019. [cit. 2019-04-07]. Dostupné na: http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf

WORLD BANK GROUP. *GDP of Hong Kong SAR per capita (current prices in USD)* [online]. [cit. 2019-04-01]. Dostupné na: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?end=2017&locations=HK&start=1997&view=chart&year_high_desc=true

WORLD BANK GROUP. *Hong Kong, SAR, China: GDP growth (annual %)* [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2017&locations=HK&start=1962>

WORLD BANK GROUP. *Merchandise trade (% of GDP)* [online]. [cit. 2019-04-11]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/TG.VAL.TOTL.GD.ZS?locations=HK>

WORLD BANK GROUP. *Ease of Doing Business Ranking & Ease of Doing Business Score* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/en/data/doing-business-score?topic=>

WORLD SHIPPING COUNCIL. *Top 50 World Container Ports* [online]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <http://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade/top-50-world-container-ports>